

– PĀRSKATS –

Laba pārvaldība pašvaldībās:

Pašvaldību izvērtējums atbilstoši 12 labas pārvaldības principiem,
pretendējot uz eiropas labas pārvaldības izcilības zīmi

Autores:

Līga Stafecka,
PROVIDUS vadošā pētniece

Agnese Frīdenberga,
PROVIDUS vadošā pētniece

Rīga, 2023

Par pārskata saturu atbild domnīca PROVIDUS.

PROVIDUS
DOMNĪCA

Kontakti:

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS
Alberta iela 13, Rīga LV-1010
Info@providus.lv
+371 67039252

SATURS

KOPSAVILKUMS.....	5
IZVĒRTĒJUMA REZULTĀTI	6
AUGSTĀK VĒRTĒTIE PRINCIPI.....	7
ZEMĀK VĒRTĒTIE PRINCIPI.....	8
TENDENCES.....	10
PATEICĪBA.....	13
SUMMARY.....	14
1. METODOLOGIJA.....	15
2. PAŠVALDĪBU REZULTĀTU KOPVĒRTĒJUMS.....	18
3. KO IETVER KATRS NO 12 LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPIEM UN KĀDI IR PAŠVALDĪBU IZVĒRTĒJUMA REZULTĀTI.....	24
1.Princips: SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA, GODĪGAS VĒLĒŠANAS, PĀRSTĀVNIECĪBA	25
2.Princips: REAĢĒTSPĒJA UZ SABIEDRĪBAS VAJADZĪBĀM	27
3.Princips: LIETDERĪBA UN EFEKTIVITĀTE.....	29
4. Princips: ATKLĀTĪBA UN CAURREDZAMĪBA.....	31
5. Princips: TIESISKUMS	33
6. Princips: ĒTISKA RĪCĪBA.....	35
7. Princips: PIETIEKAMAS PRASMES UN KAPACITĀTE	37
8. Princips: INOVĀCIJAS UN ATVĒRTĪBA JAUNINĀJUMIEM.....	39
9. Princips: ILGTSPĒJA UN ILGTERMIŅA PLĀNOŠANA.....	41
10. Princips: LIETPRATĪGA FINANŠU PĀRVALDĪBA	43
11. Princips: CILVĒKTIESĪBAS, KULTŪRAS DAŽĀDĪBA UN SOCIĀLĀ IEKLĀUŠANA....	45
12. Princips: ATBILDĪBA	47
4. PAŠVALDĪBU INDIVIDUĀLIE REZULTĀTI.....	49
BAUSKAS NOVADA PAŠVALDĪBA.....	51
CĒSU NOVADA PAŠVALDĪBA	52

JELGAVAS NOVADA PAŠVALDĪBA.....	53
LIEPĀJAS PAŠVALDĪBA.....	54
VALMIERAS NOVADA PAŠVALDĪBA.....	55
PREIĻU NOVADA PAŠVALDĪBA.....	56
PIELIKUMI.....	57
Nr.1: PAŠVALDĪBU IEDZĪVOTĀJU APTAUJAS JAUTĀJUMI PAR 12 LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPIEM.....	58
Nr.2: PAŠVALDĪBAS DARBINIEKU APTAUJAS JAUTĀJUMI PAR 12 LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPIEM.....	59
Nr.3: PAŠVALDĪBAS DEPUTĀTU APTAUJAS JAUTĀJUMI PAR 12 LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPIEM.....	60

KOPSAVILKUMS

Labas pārvaldības princips ir konstitucionāls vispārējais tiesību princips, kas netieši ietverts Latvijas Republikas Satversmē un ir atzīts par Eiropas Savienības pamattiesību¹. Princips ir nostiprināts Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.pantā piektajā daļā, paredzot, ka "Valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses"².

Laba pārvaldība pašvaldībās ir svarīga, lai pašvaldības sekmīgi virzītos uz savas darbības mērķu sasniegšanu. Tā palīdz pašvaldībām efektīvi nodrošināt pakalpojumus, kas atbilst vietējo iedzīvotāju vajadzībām un gaidām, un iedzīvotāji kopumā būtu apmierināti ar dzīvi pašvaldības teritorijā, tai uzticētos. Labi pārvaldīta pašvaldība darbojas finansiāli ilgstspējīgi un var pieņemt saprātīgus lēmumus sarežģītos apstākļos, piemēram, kad jāpieņem lēmumi samazināta finansējuma apstākļos vai, kad būtiski pieaug pieprasījums pēc pašvaldības pakalpojumiem.

Lai izvērtētu pašvaldību darbības atbilstību labas pārvaldības principiem, Eiropas Padome izstrādāja metodoloģiju, labas pārvaldības jēdzienā ietverot 12 labas pārvaldības principus, tai skaitā, piemēram: sabiedrības līdzdalība, godīgas vēlēšanas un pārstāvniecība; lietderība un efektivitāte; atklātība un pārredzamība; tiesiskums u.c.

Metodoloģija balstīta uz pieeju, ka pašas pašvaldības vērtē savas darbības atbilstību 12 labas pārvaldības principiem. Pašizvērtējuma rezultātā pašvaldības novērtēja atbilstību katram no 12 principiem, piešķirot punktus skalā no 0 līdz 4, kur 0 nozīmē, ka pašvaldība šo principu neievēro, bet 4, ka ievēro ļoti labi. Savas darbības vērtēšanas gaitā pašvaldībām bija iespēja saņemt Providus ekspertu un Eiropas Padomes eksperta, kā arī Uzraudzības padomes atbalstu. Papildus pašvaldību veiktajam pašizvērtējuma procesam, tika veiktas trīs aptaujas - iedzīvotāju, pašvaldības darbinieku, kā arī deputātu.

Izvērtējums ļāva pašvaldībām identificēt pašvaldības pārvaldības stiprās un vājās pusēs, kurās būtu nepieciešams veikt kādus uzlabojumus. Metodoloģija sīkāk aprakstīta nākamajā nodaļā.

Šīs metodoloģijas izmantošanai Latvijā biedrība "Sabiedriskās politikas centrs Providus" ieguva Eiropas Padomes akreditāciju un vadīja pašvaldību pašizvērtējuma procesu.

Tām pašvaldībām, kuras visu 12 principu izpildē sasniegūšas metodoloģijā noteikto sasniedzamo punktu skaitu, kas apliecina, ka pašvaldības darbība atbilst labas pārvaldības principiem, 2023.gada maijā tiks pasniegta Eiropas pārvaldības izcilības zīme.

¹ "Labas pārvaldības princips", <https://www.tiesibsargs.lv/tiesibu-jomas/labas-parvaldibas-princips/>

IZVĒRTĒJUMA REZULTĀTI

Projektā savu dalību pieteica 11 pašvaldības, taču, laika gaitā vairākas no pašvaldībām novērtēja, ka nevarēs kvalitatīvi nodrošināt izvērtēšanu un no dalības izvērtēšanā izstājās. Izvērtēšanu turpināja 7 pašvaldības. Atbilstoši metodoloģijai, Eiropas pārvaldības izcilības zīmes saņemšanai kvalificējās 5 pašvaldības: Bauskas novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Jelgavas novada pašvaldība, Liepājas valstspilsēta, Valmieras novada pašvaldība. Divas pašvaldības Eiropas pārvaldības izcilības zīmei nekvalificējās: Preiļu novada pašvaldības vidējais visu 12 labas pārvaldības principu kopvērtējums bija nedaudz zemāks nekā metodoloģijā noteiktais punktu skaits, lai saņemtu balvu. Savukārt Jēkabpils novada pašvaldības sagatavotais izvērtējums un pierādījumi neatbilda metodoloģijas prasībām, tādēļ pašvaldības rezultāti netika ņemti vērā, tie neparādās arī pārskatā ietvertajos datos.

Kopumā pašvaldības ir augstu novērtējušas savas darbības atbilstību labas pārvaldības principiem. Vidējais vērtējums par visu 12 principu īstenošanu 6 Latvijas pašvaldībās ir 3,38 punkti 4.punktu skalā. Attēlā nr.1 ir apkopots pašvaldību pašizvērtējuma rezultātu kopsavilkums, skatīts visās sešās pašvaldībās kopā. Kā redzams, arī salīdzinoši zemāk vērtētie principi ir vērtēti virs trīs punktiem, kas nozīmē, ka arī šo principu ievērošanā pašvaldība kopumā novērtējusi kā diezgan labu.

1.attēls: 12 Labas pārvaldības principu ievērošana sešās Latvijas pašvaldībās – kopējie vidējie rezultāti (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

12 labas pārvaldības principu izpildes novērtējums pašvaldībās

Vērtējums (0- nav izpildīts, 1- ļoti slikti, 2 - drīzāk slikti, 3 - drīzāk labi, 4 - ļoti labi)

AUGSTĀK VĒRTĒTIE PRINCIPI

10.princips "Lietpratīga finanšu pārvaldība"

Saskaņā ar pašvaldību veikto pašizvērtējumu, 10.princips "Lietpratīga finanšu pārvaldība" ir ieguvis visaugstāko novērtējumu 3,60 punktus 4 punktu skalā. Lai pierādītu principa īstenošanu, pašvaldībām bija jāvērtē, iesniedzot atbilstošus pierādījumus, vai pašvaldības pakalpojumu izmaksas ir pamatotas un lietderīgas, vai pašvaldība ar tās finansēm rīkojas racionāli, tostarp attiecībā uz saistību uzņemšanos, resursu, ieņēmumu un atlīkumu aprēķināšanu un ārkārtas ieņēmumu izmantošanu, vai pašvaldības budžets tiek plānots, iesaistot sabiedrību, un citus indikatorus, kas bija definēti metodoloģijā.

Maksimālo punktu skaitu, tātad kā ļoti labi ievērotu šo principu savā pašvaldībā novērtējis Valmieras novads (4 punkti no 4 iespējamiem punktiem). Augstu vērtējumi sev piešķīrusi arī Cēsu novada pašvaldība (3,85 punkti 4 punktu skalā), kā arī Liepājas pilsēta (3,81 punkts 4 punktu skalā). Pašizvērtējuma rezultāti rāda, ka Preiļu novads saredz, ka pie principa izpildes vēl jāstrādā (Preiļu novada 2.77 punkti 4 punktu skalā).

Izvērtējuma ietvaros veiktās aptaujas gan parādā skeptiskāku vērtējumu, proti, aptuveni puse aptaujāto iedzīvotāju (51.3%) neuzskata, ka pašvaldība labi atskaitās par pašvaldības budžeta izlietojumu, kā arī aptuveni trešdaļa pašvaldību deputātu (29.51%) kritiski vērtē to kā pašvaldība informē iedzīvotājus par pašvaldības budžeta izlietojumu.

11.princips "Cilvēktiesības, kultūras dažādība un sociālā ieklaušana"

Saskaņā ar pašvaldību veikto pašizvērtējumu, 11.principa "Cilvēktiesības, kultūras dažādība un sociālā ieklaušana" ievērošana vidēji novērtēts ar 3,54 punktiem 4 punktu skalā. Metodoloģija paredz, ka principa izpildi raksturo šādas pazīmes - pašvaldība nodrošina, ka lēmumu izstrādē un pieņemšanā tiek iesaistītas dažādas sabiedrības grupas, pašvaldība īstenojusi pretdiskriminācijas pasākumus, kultūras daudzveidība tiek uzskatīta par vērtību, kā arī tiek atbalstīta sociālā ieklaušana un astumto personu integrācija sabiedrībā. Arī aptauju rezultāti apstiprina šādu novērtējumu gan iedzīvotāji, gan deputāti, gan pašvaldības plašāks darbinieku loks atzinīgi novērtējuši, ka pašvaldības respektē šo principu.

Visaugstāko novērtējumu principa izpildē ir devušas divas pašvaldības: Valmieras novads un Cēsu novads (4 punkti. Bauskas novads identificēji vairākas jomas, kas būtu jāuzlabo, piešķirot 2,81 punktus 4 punktu skalā).

12.princips "Atbildība"

Saskaņā ar pašvaldību veikto pašizvērtējumu, 12.princips "Atbildība" vidēji novērtēts ar 3,51 punktiem 4 punktu skalā. Metodoloģija paredz, ka principu raksturo šādas pazīmes - visi lēmumu pieņēmēji (gan kolektīvo lēmumu, gan individuālu lēmumu) atbild par saviem lēmumiem; lēmumi tiek fiksēti, izskaidroti un par tiem var piemērot atbildību; ir efektīvi līdzekļi pret administratīvām kļūdām un pret vietējo iestāžu darbībām, kas pārkāpj pilsoniskās tiesības.

Visaugstāko novērtējumu šī principa izpildē ir devis Valmieras novads (4 punkti), salīdzinošu augstu novērtējumu devis Bauskas novads (3,93 punkti 4 punktu skalā) un Liepājas pilsēta (3,86 punkti 4 punktu skalā).

Atšķirībā no pašizvērtējuma rezultātiem, pašvaldības darbinieki un deputāti ir kritiskāki savā vērtējumā. Piemēram, aptuveni trešā daļa (33,1%) no pašvaldības darbiniekiem nepiekrit apgalvojumam, ka "Pašvaldībā ir skaidri noteikts pienākumu un atbildību sadalījums, ir zināms, kas par ko atbild" un 24,6 % no deputātiem nepiekrit apgalvojumam, ka "Pašvaldībā deputātiem izdodas labi izskaidrot pieņemtos lēmumus pašvaldības iedzīvotājiem".

ZEMĀK VĒRTĒTIE PRINCIPI

1.princips "Sabiedrības līdzdalība, godīgas vēlēšanas un pārstāvniecība"

Kā iepriekš tika minēts, pašvaldības kopumā ļoti augstu novērtējušas visu principu ievērošanu, tādēļ arī salīdzinoši zemāk vērtētie principi kopumā nav zemu novērtēti, bet citu principu vidū ir salīdzinoši zemāk vērtēti.

Zemāk vērtētais ir 1.princips "Sabiedrības līdzdalība, godīgas vēlēšanas un pārstāvniecība", kur pašvaldību kopējais vidējais vērtējums ir 3.11 punkti 4 punktu skalā. Pašvaldībām, vērtējot savas darbības atbilstību šim kritērijam, bija jāvērtē gan vēlēšanu procesa godīguma nodrošināšana un atbilstība starptautiskiem standartiem, likumiem, gan arī kopumā iedzīvotāju līdzdalība pašvaldības pārvaldē, kā arī tas, cik lielā mērā vispār līdzdalības iespējas iedzīvotājiem ir zināmas, saprotamas, proti, vai iedzīvotāji zina, kā piedalīties lēmumu pieņemšanā, tai skaitā par resursu piešķiršanu, nemot vērā iedzīvotāju balsi, tai skaitā, mazāk priviliģēto un neaizsargātāko iedzīvotāju balss, un citi kritēriji.

Visaugstāko novērtējumu principa izpildē ir devis Valmieras novads (3,58 punkti), Liepājas valstspilsēta (3,5 punkti) un un Cēsu novads (3.42 punkti). Pašvaldības darbu sabiedrības līdzdalības jomā salīdzinoši kritiskāk vērtējuši pašvaldību speciālisti Jelgavas novadā (2,42 punkti).

Iepazistoties ar aptauju rezultātiem jāsecina, ka iedzīvotāju domas dalās, kur 45,9% iedzīvotāji piekrīt apgalvojumam, "Esmu apmierināts ar pašvaldības nodrošinātajām iespējām iesaistīties pašvaldības darbā (izteikt viedokli, piedalīties sēdēs, iesniegt priekšlikumus)" un 45 % respondentu nepiekrit šim apgalvojumam. Savukārt deputāti un darbinieki ir pozitīvi novērtējuši principa izpildi pašvaldībā.³

7.princips "Prasmes un kapacitāte"

Pašvaldību kopējais vērtējums par principa izpildi ir 3.14 punkti 4 punktu skalā, kas ir otrs zemāk novērtētais princips. Principa izpildi raksturo šādas pazīmes - darbinieki pastāvīgi uztur un pilnveido savas profesionālās prasmes, lai uzlabotu pakalpojumu kvalitāti un darba ietekmi; darbinieki pastāvīgi uztur un pilnveido savas profesionālās prasmes; pašvaldības darbiniekiem ir radītas iespējas regulāri uzlabot savu kvalifikāciju un pašvaldības darbiniekiem ir skaidra motivācijas un atalgojuma sistēma.

Visaugstāko novērtējumu principa izpildē ir devis Valmieras novads (3,61 punkti), Liepāja (3,44 punkti) un Bauskas novads (3.13 punkti). Savukārt Jelgavas novada pašvaldības speciālistu atzina, ka šī principa izpildē būtu nepieciešami uzlabojumi (2,88 punkti).

Aptaujas rezultāti, it īpaši pašvaldības darbinieku aptauja rāda, ka 22,6 % no respondentiem negatīvi vērtē apgalvojumu, ka "Pašvaldība regulāri veic darbinieku novērtēšanu un veicina darbinieku profesionālo izaugsmi" un šis ir viens no trīs zemāko vērtējumu ieguvušiem principiem pašvaldību darbinieku aptaujā. Arī 49,2 % no iedzīvotājiem, kas piedalījās aptaujā nepiekrit apgalvojumam, ka "Lielākā daļa pašvaldības deputātu un darbinieku šajā pašvaldībā ir kompetenti un labi pilda savus pienākumus".

8. princips "Inovācijas un atvērtība jauninājumiem"

Pašvaldību pašizvērtējums par 8.principa izpildi (vidējais kopējais par visām 6 pašvaldībā), ir 3,23 punkti 4 punktu skalā. Saskaņā ar metodoloģiju, principu raksturo šādas pazīmes - pašvaldība meklē jaunus un efektīvus problēmu risinājumus un tiek izmantotas mūsdienīgas metodes pakalpojumu sniegšanā; pastāv

³ Deputātiem bija jāvērtē pašu darbs šajā jomā, proti, apgalvojums - "Regulāri (vismaz reizi divās nedēļās) sazinos ar pašvaldības iedzīvotājiem", bet darbiniekiem apgalvojums "Pašvaldība ir nodrošinājusi plašas iespējas iedzīvotājiem iesaistīties pašvaldības darbā (izteikt viedokli, iesniegt priekšlikumus, piedalīties sēdēs, utt.)".

gatavība izmēģināt un eksperimentēt ar jauniem risinājumiem un vēlme mācīties no citu pieredzes; tiek radīts pārmaiņām labvēlīgs klimats, lai sasniegtu labākus rezultātus.

Cēsu novada pašvaldības speciālistu vērtējumā pašvaldībā lielā mērā tiek meklēti dažādi inovatīvi risinājumi un pašvaldība atbilstību šim principam novērtējusi ar maksimālo punktu (4 punkti) skaitu, Liepājas pilsēta 3,75 un Valmieras novads - 3,5 punkti 4 punktu skalā. Zemāko novērtējumu principa izpildē ir devis Jelgavas novads - 2,25 punkti 4 punktu skalā.

Aptauju rezultāti rāda, ka lielākā daļa pašvaldību iedzīvotāju (52.9%) inovācijas pašvaldību pakalpojumu sniegšanā nav saredzējuši, lai gan aptaujā šis jautājums bija uzdots netieši, lūdzot novērtēt apgalvojumu, ka "Pašvaldība ieklausās iedzīvotāju ieteikumos un uzlabo pakalpojumu kvalitāti", savukārt pašvaldības deputātu un darbinieku aptaujās šī principa izpilde ir vērtēta pozitīvi.⁴

⁴ Deputātu aptaujas anketā bija lūgums novērtēt šādu apgalvojumu "Pašvaldība ir atvērta inovatīviem risinājumiem, pastāv vēlme uzzināt labās prakses piemērus, izmēģināt jaunu pieeju dažādu problēmu risināšanā, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti", savukārt pašvaldības darbinieku aptaujā - "Pašvaldībā ir izstrādāti procesi iedzīvotāju sūdzību un ierosinājumu izskatīšanai un kuri tiek izmantoti, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti").

TENDENCES

Šī pārskata mērķis ir atspoguļot pašvaldību pašizvērtējuma rezultātus, proti, kā pašvaldības pašas novērtējušas savas darbības atbilstību labas pārvaldības principiem. Taču, neskatot vērā to, ka vērtēšanas procesā tika uzkrāts liels datu apjoms – pašvaldību pašizvērtējuma rezultāti, trīs dažādu aptauju rezultāti, to izvērtējums parāda atsevišķas tendencies, kuras vērts atsevišķi pieminēt.

Pašvaldības savu darbību vērtē izteikti pozitīvi

Veiktais pašizvērtējums kopumā uzrādīja, ka pašvaldību speciālistu ieskatā pašvaldības itin labi ievēro labas pārvaldības principus savā darbībā, divas pašvaldības vairāku principa izpildi ir novērtējušas ar 4 punktiem. Var novērot, ka īpaši labi rezultāti ir norādīti izvērtējot lietpratīgas prasmes pārvaldīt finanses, nodrošināt dažādu sabiedrības grupu iekļaušanu, kultūras daudzveidību un cilvēktiesības, kā arī nodrošinot pašvaldības darbības atklātību. Nevienam no 12 principiem nebija novērojami izteikti vājāki rezultāti. Arī principi, kas salīdzinoši zemāk novērtēti kā sabiedrības līdzdalība, vēl arvien ir saņēmuši pietiekami augstu punktu skaitu - 3.11 punktus no 4 iespējamiem punktiem. Līdzīgi, arī pašvaldību darbinieku prasmes un kapacitāte novērtēta kā joma, kurā pašvaldībām būtu nepieciešams ieviest uzlabojumus.

Tādēļ jāsecina, ka pašvaldības uzskata, ka metodoloģijas prasību līmenī tām ir izdevies izveidot pietiekami labu pārvaldības modeli, ieviest pārskatāmu lēmumu pieņemšanas modeli, kurā ir skaidrs atbildību sadalījums un kurā pietiekami plašas iespējas iesaistīties iedzīvotājiem un praksē tas tiek izmantots.

Dažos gadījumos objektīvas situācijas vērtējumam būtu nepieciešams to turpināt – iedzīvotāju viedoklis krasī atšķiras no pašizvērtējuma rezultātiem.

Metodoloģija lielā mērā balstās uz pašvaldību spēju objektīvi pašām novērtēt savas darbības atbilstību labas pārvaldības principiem. Taču, spriežot pēc vairākiem gadījumiem, kur pašizvērtējuma rezultāti uzrādīja būtiski labāku vērtējumu, nekā to novērtējuši iedzīvotāji vai, dažkārt, arī pašvaldību darbinieki, objektīvai situācijas novērtēšanai pašvaldībām būtu vēl jāveic padziļinātāka vērtēšana, plašākas iekšējas diskusijas, lai saprastu šādu atšķirīgu situācijas vērtējumu iemeslus. Nebūtu pareizi prezumēt, ka iedzīvotāji ir mazāk informēti, aizkaitināti vai kādu citu iemeslu dēļ pašvaldību darbību vērtē kritiskāk, drīzāk izvērtēt, kas pašvaldības pārvaldības procesos būtu vēl uzlabojams, tai skaitā, uzlabojams arī komunikācijā. Turklāt, atšķirīgi vērtējumi dažkārt bija pašu darbinieku starpā – pašizvērtējuma veicējiem situācija ar kāda no principiem ievērošanu šķita labāka, taču tā parādīja, ka darbinieku plašākā lokā ir ievērojama daļa darbinieku, kas tam nepiekrit.

Piemēram, viens no spilgtākiem piemēriem ir vērtējums par 9.principa "Ilgtermiņa plānošana un ilgtspēja" īstenošanu, kas pašizvērtējuma rezultātā vidēji novērtēts ļoti atzinīgi (3.5 no 4 punktiem), aptaujāto iedzīvotāju vairākums (57%) nedomā, ka pašvaldības deputāti un darbinieki, meklējot risinājumus dažādiem jautājumiem, ieklausās iedzīvotāju viedoklī, proti, kas rada jautājumus, cik lielā mērā iedzīvotāji ir iesaistīti plānošanas procesā, ir par to informēti utt. Arī vairāk nekā trešdaļa no aptaujātajiem deputātiem (36%) kritiski vērtē iedzīvotāju iesaisti dažādu risinājumu izstrādē.

Pašvaldību pašizvērtējumā Atbildība kā princips, ko pašvaldības ievēro savā darbībā, novērtēts diezgan labi (3.51 punkti), kamēr plašākam darbinieku lokam pašvaldībā ir visai kritisks viedoklis par šo jautājumu. Protī, trešdaļa no pašvaldību darbiniekiem (33.1%) nedomā, ka pašvaldībās ir skaidri noteikti pienākumi un atbildību sadalījums, ir skaidrs, kas par ko atbild, bet vēl 7.4% nevar atbildēt uz šo jautājumu. Protī, diezgan liels īpatsvars darbinieku, kuri ir daļa no pašvaldības pārvaldības procesa, šo situāciju redz atšķirīgi,

ir signāls, ka pašvaldībām būtu jādomā, kādi cēloņi tam ir vai pašvaldības pārvaldībā, iekšējā komunikācijā nebūtu jāuzlabo kādi darbības aspekti.

Pašvaldību iedzīvotājiem bažas par pašvaldību tiesisku un ētisku rīcību

Lai arī pašvaldību speciālistiem, padziļinātāk vērtējot dažādus ar tiesisku un ētisku rīcību saistītus indikatorus, vidējais vērtējums par to ievērošanu pašvaldībā bija samērā augsts, iedzīvotāju vērtējums par šiem diviem principiem bija īpaši kritisks. Protī, tikai aptuveni trešdaļa aptaujāto pašvaldību iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība rīkojas visas sabiedrības, nevis atsevišķu personu interesēs (29.49%), tikai trešā daļa iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldībā pret visiem iedzīvotājiem izturas vienlīdzīgi, neatkarīgi no tā, vai iedzīvotājiem ir vai nav pazišanās ar kādu pašvaldības darbinieku vai deputātu (30.54%), un tikai nedaudz vairāk nekā trešdaļa iedzīvotāju uzskata, ka pašvaldība profesionāli izskata un ļem vērā iedzīvotāju sūdzības par pašvaldības darbību, sniegtajiem pakalpojumiem (34.39%). Kritiskajam viedoklim varētu būt dažādi izskaidrojumi, taču svarīgi, ka pašvaldības tiem pievērš uzmanību un apzina, kas būtu pārvaldībā jāuzlabo, lai veicinātu vietējo iedzīvotāju uzticību.

Sabiedrības kritisko vērtējumu papildina arī gana liels pašvaldību darbinieku īpatsvars, kuriem ir kritisks viedoklis par šo principu ievērošanu, tādēļ tas ir viens no sarkanajiem karogiem pašvaldībās, kas nevar palikt neizvērtēts. Piemēram, lai arī kopumā vairākums darbinieku piekrīt, ka pašvaldības savā darbībā nodrošina ētisku rīcību (59.2%), darbojas atbildīgi (59.6%), taču aptuveni trešdaļa aptaujāto darbinieku ir ļoti kritiski abos šajos jautājumos un vēl ievērojamai daļai ir grūti to novērtēt.

Līdzdalības iespējas nenozīmē veiksmīgu praktisku pieredzi

Pašvaldību pašizvērtējuma dati parādīja, ka vidēji, sabiedrības līdzdalības jautājumi pašvaldībā ir labi risināti, lielākais vairākums pašvaldību darbinieku uzskata, ka sabiedrībai ir nodrošinātas plašas iespējas iesaistīties pašvaldības darbā (izteikt viedokli, iesniegt priekšlikumus, piedalīties sēdēs, utt.), tam piekrīt 81.6% aptaujāto darbinieku kopā visās sešās pašvaldībās. Taču tie, uz kuriem tas attiecas, proti, paši iedzīvotāji nav tik atzinīgi novērtējuši šo principu. Vaicāti, cik lielā mērā iedzīvotāji ir apmierināti ar pašvaldības nodrošinātajām iespējām iesaistīties pašvaldības darbā (izteikt viedokli, piedalīties sēdēs, iesniegt priekšlikumus, tam piekrīt mazāk par pusi iedzīvotāju (45%) un 10 % aptaujāto nevar to novērtēt. Citos jautājumos, kuros tika jautāts vērtēt, piemēram, pašvaldību praksi, cik lielā mērā iedzīvotāju viedoklis kalpo par pamatu pakalpojumu uzlabošanā, iedzīvotāju vērtējums bija vēl kritiskāks (53% aptaujāto nedomā, ka pašvaldība ieklausās iedzīvotāju viedoklī, domājot par pašvaldības pakalpojumu uzlabošanu, 7.2% to nevar novērtēt). Tikai 38% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldības deputāti un darbinieki, meklējot risinājumus dažādiem jautājumiem, ieklausās iedzīvotāju viedoklī.

Tādēļ pašvaldībām, vērtējot savas pārvaldības kvalitāti, lielāks uzsvars būtu jāpievērš ne vien administratīvo iespēju nodrošināšanai, bet tieši prakses izvērtēšanai, analizējot, cik lielā mērā iedzīvotāji visas līdzdalības iespējas izmanto un kas tam ir par pamatu, lai tādējādi uzlabotu arī savu pārvaldību.

Pašvaldību deputāti ir pārliecināti par savas darbības lietderību

Pašvaldību deputāti kopumā ir visoptimistiskākie par pašvaldību darbības atbilstību labas pārvaldības principiem, ļoti augstu novērtējuši visos 12 principos. Pirmkārt, absoluītais vairākums aptaujāto pašvaldību deputātu ir pārliecināti, ka sabiedrībai no viņu darba ir ieguvums, proti, 98.4% aptaujāto deputātu piekrīt apgalvojumam: "Es uzskatu, ka, pildot deputāta pienākumus, es daru pašvaldības iedzīvotājiem noderīgu darbu." Vairākums deputātu arī atzīst, ka regulāri (vismaz reizi divās nedēļās) sazinās ar pašvaldības iedzīvotājiem (93.44%). Jāpiezīmē, ka kopumā pašvaldību deputātu izlase nebija liela, uz aptaujas jautājumiem atbildēja 63 deputāti (visās 6 pašvaldībās kopā).

12 principi kā viens veselums

Metodoloģijā izdalītie 12 principi, katrs atsevišķi, nedod pilnīgu priekšstatu par pašvaldības pārvaldības procesu, tie jāskata kopsakarīgi, identificējot jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi. Šim metodoloģijā nebija paredzētas īpašas vadlīnijas, proti, pašvaldības īpaši uz to netika virzītas. Taču vairākos gadījumos būtu lietderīgi izvērtēt ne vien katru atsevišķi izdalītu principu, bet izvērtēt tos kopsakarīgi ar citiem principiem.

Piemēram, kritikai, ko iedzīvotāji veltīja tiesiskuma un ētiskas rīcības principa ievērošanai, līdzī nāk arī salīdzinoši zemais vērtējums pašvaldības spējai reaģēt uz iedzīvotāju iesniegumiem, sūdzībām. Tādēļ, skatot šos trīs kritiski vērtētos principus, var redzēt, ka viens no svarīgiem veicamiem uzlabojumiem ir uzlabot pašvaldības atgriezeniskās saites sniegšanu sabiedrībai, lai iedzīvotājiem neveidojas priekšstats, ka viņu sniegtajai informācijai, sūdzībām pašvaldība nepievērš nopietnu uzmanību. Tas varētu būt arī viens no aspektiem, kas iedzīvotājiem rada priekšstatu par to, ka pašvaldības nestrādā visas sabiedrības, bet atsevišķi individu interesēs.

Līdzīgi var novērot arī jautājumos, kas saistīti ar sabiedrības līdzdalību, kur iespējas un prakse var uzrādīt atšķirīgus rezultātus, taču tie būs pamanāmi, ja vairākus saistītus principus skata un vērtē kopā. Tādēļ svarīgi, ka pašvaldību speciālisti, vērtējot datus, ko uzrāda aptaujas, kā paši novērtējuši katru no principiem atsevišķi, aplūdot tos kopsakarībās, jo tas ļautu precīzāk arī identificēt uzlabojamās jomas pārvaldības uzlabošanai.

PATEICĪBA

Pateicamies visām pašvaldībām par atsaucību un dalību projektā: Bauskas novada pašvaldībai, Cēsu novada pašvaldībai, Jelgavas novada pašvaldībai, Liepājas valstspilsētai, Valmieras novada pašvaldībai, Preiļu novada pašvaldībai un Jēkabpils novada pašvaldībai! Īpaši vēlamies pateikties visiem pašvaldību darbiniekiem, kuri veica pašvaldības izvērtēšanas darbu!

Pateicamies par sadarbību Uzraudzības padomes loceklīem: Ilzei Ošai, VARAM valsts sekretāra vietniecei; Ivetai Reinholdei, Latvijas Universitātes Politikas zinātnes nodaļas profesorei pārvaldes un administrācijas jomā; Ārim Adleram, vietējo kopienu līdzdalības ekspertam; Andrim Grafam, Baltijas korporatīvās pārvaldības institūta vadītājam; Ilutai Kalniņai, KNAB galvenajai inspektorei politikas plānošanas jautājumos; Edgaram Korčaginam, Valsts kontroles Piektā revīzijas departamenta direktoram, Kristīnei Kinčai, Latvijas Pašvaldību savienības juridiskajai padomniecei.

Pateicamies Eiropas Padomes ekspertiem Borisam Lazovam (Boris Lazov) un Džonam Bārberam (Jon Barber) par sadarbību un sniegto atbalstu projekta īstenošanā.

SUMMARY

The principle of good administration is a universally applicable constitutional principle, integral to, yet indirectly included in the Constitution of the Republic of Latvia and recognized as a fundamental right of the European Union⁵. This principle is embodied in the fifth paragraph of Article 10 of the Law on the State Administration Structure Law. This law states that "Public administration shall observe the principle of good administration in its activities," including openness towards individuals and the public, data protection, and fair procedures executed within a reasonable timeframe. The law further provides other provisions to ensure that public administration respects individuals' rights and legitimate interests⁶.

Good governance at the local government level is pivotal for local authorities to successfully achieve their objectives. It aids local authorities in delivering services efficiently to meet local people's needs and expectations. Moreover, it ensures that citizens are generally content with, and have confidence in, the services and living conditions provided by the local authority. A well-managed municipality demonstrates financial sustainability and has the capacity to make informed decisions in challenging circumstances, such as times of reduced funding or a significant increase in the demand for municipal services.

The Council of Europe has developed a methodology to assess local government compliance with the principles of good governance. This methodology includes twelve principles, for instance, public participation, fair elections and representation, efficiency and effectiveness, openness and transparency, and the rule of law, among others.

This methodology employs a self-assessment approach, encouraging municipalities to evaluate their own performance against these twelve principles of good governance. The self-assessment process culminates with municipalities grading their compliance with each principle on a scale from 0 to 4. Here, 0 signifies non-compliance, while 4 denotes excellent compliance. Throughout this process, municipalities had the opportunity to seek guidance from experts at Providus, a Council of Europe expert, and the Supervisory Board. Beyond the self-assessment process, three separate surveys were conducted among municipalities, including residents, municipal staff, and Members of Parliament.

These assessments enabled municipalities to identify strengths and weaknesses in their governance and pinpoint areas for potential improvement. This methodology will be detailed further in the next chapter.

In Latvia, the Public Policy Centre Providus, accredited by the Council of Europe, spearheaded the municipalities' self-assessment process.

In May 2023, municipalities that achieve the methodology's target scores for all twelve principles, thus verifying their adherence to the principles of good governance, will be bestowed with the European Label of Governance Excellence.

⁵ "Labas pārvaldības princips", <https://www.tiesibsargs.lv/tiesibu-jomas/labas-parvaldibas-princips/>

⁶ Valsts pārvaldes iekārtas likums, pieejams : <https://likumi.lv/ta/id/63545-valsts-parvaldes-iekartas-likums>

1. METODOLOGIJA

Zinojums atspogulo izvērtējuma rezultātus par labu pārvaldību pašvaldības, kas balstās uz Eiropas Padomes iepriekš izstrādātu un starptautiski izmantotu metodoloģiju⁷, kas katrā valstī tiek pielāgota, atbilstoši vietējai situācijai. Latvijā šāds izvērtējums 2022.gadā notika pirmo reizi. Lai to veiktu, biedrība "Sabiedriskās politikas centrs Providus" (turpmāk Providus) saņēma īpašu Eiropas Padomes akreditāciju⁸.

Pašvaldību izlase

Providus 2022.gada maijā izsludināja pieteikšanos un sākotnēji atsaucās 11 pašvaldības, taču pašizvērtēšanas procesu noslēdza 7 pašvaldības, pārējās, dažādu iemeslu dēļ izstājās.

12 principi

Metodoloģija balstās uz 12 principiem, kas raksturo labu pārvaldību pašvaldībās. Taču, lai detalizētāk izskaidrotu katru no šiem principiem un arī tādējādi precīzāk izvērtētu pašvaldību darbības aspektus, kurus būtu katrā no principiem jāvērtē, metodoloģijā iestrādāti indikatori, kas katram no principiem var būt atšķirīgā apjomā. Visi 12 principi un tos raksturojošo indikatoru skaits attēlots 1.attēlā. Vērtējot pašvaldības atbilstību labas pārvaldības principiem, tika vērtēta atbildība katram no paskaidrojošiem indikatoriem (vērtēšanas punktu skala aprakstīta zemāk), to vidējā vērtība veidoja katra no principiem izpildes vidējo vērtību.

2.attēls. Labas pārvaldības principi un indikatoru skaits metodoloģijā

Labas pārvaldības principi	Principu raksturojošie indikatori
1. Sabiedrības līdzdalība, godīgas vēlēšanas un pārstāvniecība	12
2. Reaģētspēja	6
3. Lietderība un efektivitāte	9
4. Atklātība un pārredzamība	10
5. Tiesiskums	4
6. Ētiska rīcība	9
7. Prasmes un kapacitāte	8
8. Inovācijas un atvērtība jauninājumiem	4
9. Ilgtspēja un ilgtermiņa plānošana	9
10. Lietpratīga finanšu pārvaldība	13
11. Cilvēktiesības, kultūras dažādība un sociālā iekļaušana	6
12. Atbildība	7

Kopā: 97

Providus uzdevums bija iztulkot metodoloģiju latviešu valodā un, kopā ar Uzraudzības padomi (aprakstīta zemāk), pielāgot to Latvijas tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem veidā, kas būtiski nemaina

⁷ Vairāk informācijas par Eiropas Padomes izstrādāto metodoloģiju pieejama šeit - <https://www.coe.int/en/web/good-governance/eloge>

⁸ Metodoloģijas īstenošanu Latvijā tika veikta Eiropas Padome projekta "Labas pārvaldības stiprināšana Latvijas pašvaldībās" ietvaros (vairāk par projektu šeit - <https://providus.lv/projekti/eiropas-parvaldibas-izcilibas-zime/>).

metodoloģiju. Lai īstenotu Eiropas Padomes izstrādāto metodoloģiju Latvijā, tika veiktas nelielas izmaiņas, kas tika apstiprinātas arī no Eiropas Padomes ekspertu puses. Proti, pirmajam principam tika pievienos papildus vērtējams indikators, kurā tika vērtēts pašvaldību vēlēšanu komisijas un vēlēšanu iecirkņu komisijas darbs. Savukārt divas izmaiņas tika ieviestas 10.principa – Lietpratīga finanšu pārvaldība – skaidrojumā, precizējot 8.indikatora formulējumu (Pašvaldības budžets tiek plānots, nodrošinot sasaistī ar stratēģiskajiem un operatīvajiem dokumentiem, un pašvaldības autonomajām funkcijām), savukārt 13. indikators izslēgts no vērtēšanas, jo nav aktuāls Latvijas apstākļiem.

Metodoloģijas īstenošanu Latvijā uzraudzīja Eiropas Padomes iecelts eksperts labās pārvaldības jomā - Džons Bārbers (Jon Barber).

Vērtēšanas process

Vērtējumu, cik lielā mērā pašvaldības darbība atbilst iepriekš minētajiem labas pārvaldības principiem, veic pašas pašvaldības, ar atbalstu no projekta ekspertiem un Uzraudzības padomes. Galvenie izvērtēšanas posmi:

- 1) Pašvaldības tika iepazīstinātas ar **vērtēšanas metodoloģiju**, kā arī, tām tika sniegs pastāvīgs atbalsts visā vērtēšanas procesā, ja tāds bija nepieciešams. Pašvaldībām tika sagatavotas arī **rakstiskas vadlīnijas**, kas vēl detalizētāk izskaidroja vērtēšanas procesu. Pašvaldībām pastāvīgi bija pieejams projekta ekspertu atbalsts, kā arī reizi mēnesī notika konsultāciju tikšanās par dažādiem ar vērtēšanu saistītiem jautājumiem.
- 2) Pašvaldības **no 2022.gada jūnija līdz 2022.gada novembra beigām** veica savas darbības pašnovērtēšanu, tā procesu organizējot pēc saviem ieskatiem (veidojot darba grupu, nosakot vienu vai vairākus atbildīgos darbiniekus vai citādi). Pašvaldībām tika rekomendēts vērtēšanas procesam veidot darba grupu, ko veidotu vismaz šādi speciālisti: pašvaldības izpilddirektors, jurists, attīstības plānotājs, komunikācijas speciālists u.c.
- 3) Vērtēšanas procesā pašvaldībai bija jāsagatavo apraksts par katru principu un to raksturojošo indikatoru izpildi, pievienojot **atbilstošus pierādījumus**, kas apliecinā kā pašvaldība izpilda katru no indikatoriem. Visi dokumenti tika iesniegti projekta ekspertiem. Ieteikumi tam, kas uzskatāmi par atbilstošiem un derīgiem pierādījumiem, tika aprakstīti Vadlīnijās⁹.
- 4) Izvērtējot atbilstību katram no indikatoriem, **pašvaldība tā izpildi novērtēja 0 – 4 punktu skalā**, kas attēlota 2.attēlā.
- 5) **Aptaujas.** Pašnovērtējuma laikā pašvaldībām bija pienākums veikt trīs veida aptaujas, kurās iedzīvotājiem, pašvaldības darbiniekiem un deputātiem tika uzdoti jautājumi, kas saistīti ar katru no labas pārvaldības principiem.
Aptaujas rezultāti tiešā veidā neietekmēja pašvaldības gala vērtējumu, bet kalpoja par atskaites punktu gan pašvaldībai, gan ekspertiem, lai identificētu gadījumus, kur pašnovērtējuma rezultāti būtiski atšķiras no aptaujāto grupu vērtējuma – ir būtiski zemāki vai būtiski augstāki. Šādos gadījumos projekta eksperti aicināja pašvaldības atkārtoti izvērtēt attiecīgos principus un pašvaldību lemt, vai tā veic kādas korekcijas savā vērtējumā.
Aptaujas jautājumus izstrādāja Eiropas Padome, tā tika sagatavota un elektroniski (iedzīvotājiem bija pieejama arī papīra formā) izplatīta katrai no šīm grupām (visu trīs aptauju jautājumi pievienoti šī ziņojuma pielikumā).

⁹ Vadlīnijas izstrādāja Providus, aprakstot tajās izvērtējuma posmus, pašvērtēšanas kārtību, aptauju veikšanas noteikumus, kā arī citus jautājumus, kas attiecas uz metodoloģijas īstenošanu.

- 6) Projekta eksperti¹⁰: pašvaldība, veicot izvērtējumu, sagatavoja rakstiskus pierādījumus, kas apliecinā, ka pašvaldība ir izpilda katru no labas pārvaldības principiem (un to indikatorus). Projekta eksperti izvērtēja visus iesniegtos pierādījumus, dokumentus, skaidrojumus un sniedza atgriezenisko saiti pašvaldībai norādot, kuros gadījumos pierādījumu apjomu nepieciešams papildināt, paskaidrot, vai arī kur piešķirtais vērtējums neatbilst sagatavotajiem pierādījumiem – tas ir nepamatoti augsts vai zems. Šim nolūkam projekta eksperti vērtēja arī iepriekš minēto aptauju rezultātus un aicināja pašvaldības reaģēt uz gadījumiem, kur bija vērojamas būtiskas vērtējumu atšķirības. Taču projekta eksperti nebija iespēju pazemināt/paaugstināt vērtējumu, kādu pašas pašvaldības sev piešķirušas. Pašvaldība pēc ekspertu ieteikumu saņemšanas, pati lēma, vai veikt korekcijas vērtējumā.
- 7) Uzraudzības padome¹¹: apkopotos vērtējuma rezultātus projekta eksperti prezentēja Uzraudzības padomei, kas tos apsprendē un pieņema lēmumu, kuras no pašvaldībām kvalificējas Eiropas Pārvaldības izcilības zīmes balvas saņemšanai un kuras nekvalificējās.

3.attēls.=

Nav attiecināms	Ļoti slikti	Diezgan slikti	Diezgan labi	Ļoti labi
	0	1	2	3
Nav attiecināms un/vai nav informācija par to	Pašvaldība apzinās, ka pastāv problēmas, bet līdz šim nav izstrādāti risinājumi vai pastāv tikai dažas idejas un/vai aktivitātes, lai tās sāktu risināt	Pašvaldība izprot esošās problēmas un izstrādā risinājumus, lai tās risinātu, taču līdz šim praktiska risinājumu ieviešana ir bijusi ļoti ierobežota.	Pašvaldība ir izstrādājusi plānus un praksē īstenojusi aktivitātes, lai reāli risinātu esošās problēmas (ir piemēri, kur risinājumi esošajām problēmām īstenoti dzīvē).	Pašvaldība var uzrādīt reālus labās prakses piemērus, kas var būt noderīgi arī citām pašvaldībām un kas var tikt tālāk attīstīti, lai nodrošinātu ilgtspēju ilgtermiņā

¹⁰ Projekta eksperti bija: Agnese Frīdenberga, Providus vadošā pētniece, Līga Stafecka, Providus vadošā pētniece, Diāna Rasuma, VARAM Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta direktore.

¹¹ Uzraudzības padomē darbojās: Ilze Oša, VARAM valsts sekretāra vietniece; Iveta Reinholde, Latvijas Universitātes Politikas zinātnes nodalas profesore pārvaldes un administrācijas jomā; Āris Adlers, vietējo kopienu līdzdalības eksperts; Andris Grafs, Baltijas korporatīvās pārvaldības institūta vadītājs; Iluta Kalniņa, KNAB galvenā inspektore politikas plānošanas jautājumos; Edgars Korčagins, Valsts kontroles Piektā revizijas departamenta direktors, Kristīne Kinča, Latvijas Pašvaldību savienības juridiskā padomniece.

2. PAŠVALDĪBU REZULTĀTU KOPVĒRTĒJUMS

Šajā nodaļā apkopoti dati, kas atspoguļo kopējos – visu sešu pašvaldību rezultātus šādās kategorijās:

- 1) kopvērtējuma tabula – punktu skaits, ko katras pašvaldības saņēmumi izvērtēšanā (3.attēls).
- 2) pašvaldību pašnovērtējuma rezultātus par visu 12 labas pārvaldības principu ievērošanu šajā pašvaldību izlasē (4.attēls);
- 3) visu sešu pašvaldību iedzīvotāju aptaujas rezultāti (5.attēls);
- 4) visu sešu pašvaldību darbinieku aptaujas rezultāti (6.attēls);
- 5) visu sešu pašvaldību deputātu aptauju kopējie rezultāti (7.attēls).

Lai saņemtu Eiropas labas pārvaldības izcilības zīmi, pašvaldības izvērtējumam par katru no 12 principiem (vidējam radītājam) bija jābūt ne mazākam par 2 punktiem, bet visu principu kopvērtējumam (vidējam vērtējumam par visiem 12 principiem) – ne zemākam par 3 punktiem.

Uzraudzības padome, izskatot visu septiņu pašvaldību iesniegtos pašizvērtējuma rezultātus un pierādījumus, lēma, ka Eiropas Pārvaldības izcilības zīme (turpmāk saukta balva) par pašvaldības darbības atbilstību 12 labas pārvaldības principiem 2022.gadā ir piešķirama šādām pašvaldībām: Bauskas novadam, Cēsu novadam, Jelgavas novadam, Liepājas pilsētai, Valmieras pilsētai. Balvai netiek piešķirta šādām pašvaldībām - Preiļu novada pašvaldībai¹² un Jēkabpils novada pašvaldībai¹³.

Rezultāti par pašvaldību darbības atbilstību 12 labas pārvaldības principiem 2022.gadā

¹² Preiļu novada pašvaldība nekvalificējās Balvas saņemšanai, jo vidējais kopīgais vērtējums par visiem principiem ir zemāks par 3 punktiem.

¹³ Jēkabpils novada pašvaldība nekvalificējās Balvas saņemšanai, jo pašvaldības darbības izvērtējums netika veikts atbilstoši metodoloģijai un netika saņemti pietiekami pierādījumi, kas apliecinātu novada darbības atbilstību 12 labas pārvaldības principiem.

4.attēls: Kopvērtējuma rezultāti – pašvaldību pašvērtējums par katru no principiem
 (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Principi:	Bauskas novads	Cēsu novads	Liepāja	Valmieras novads	Jelgavas novads	Preiļu novads
1.princips (Sabiedrības līdzdalība)	2.76	3.42	3.50	3.58	2.42	3.00
2.princips (Reāgētspēja)	3.29	3.67	3.67	3.50	3.67	2.83
3.princips (Lietderība un efektivitāte)	3.39	3.44	3.94	3.67	3.22	2.89
4.princips (Atklātība)	3.58	3.90	3.95	4.00	2.50	3.00
5.princips (Tiesiskums)	3.08	3.00	3.88	4.00	2.75	2.75
6.princips (Ētiska rīcība)	3.39	3.44	3.67	3.78	3.00	2.78
7.princips (Prasmes un kapacitāte)	3.13	3.00	3.44	3.63	2.88	2.75
8.princips (Inovācijas)	3.38	4.00	3.75	3.50	2.25	2.50
9.princips (Ilgtspēja un ilgtermiņa plānošana)	3.33	3.67	3.89	3.78	3.56	2.78
10.princips (Lietderīga finanšu plānošana)	3.71	3.85	3.81	4.00	3.46	2.77
11.princips (Cilvēktiesības)	2.81	4.00	3.92	4.00	3.50	3.00
12.princips (Atbildība)	3.93	3.71	3.86	4.00	3.14	2.43
Vidējais vērtējums	3.31	3.59	3.77	3.79	3.03	2.79*

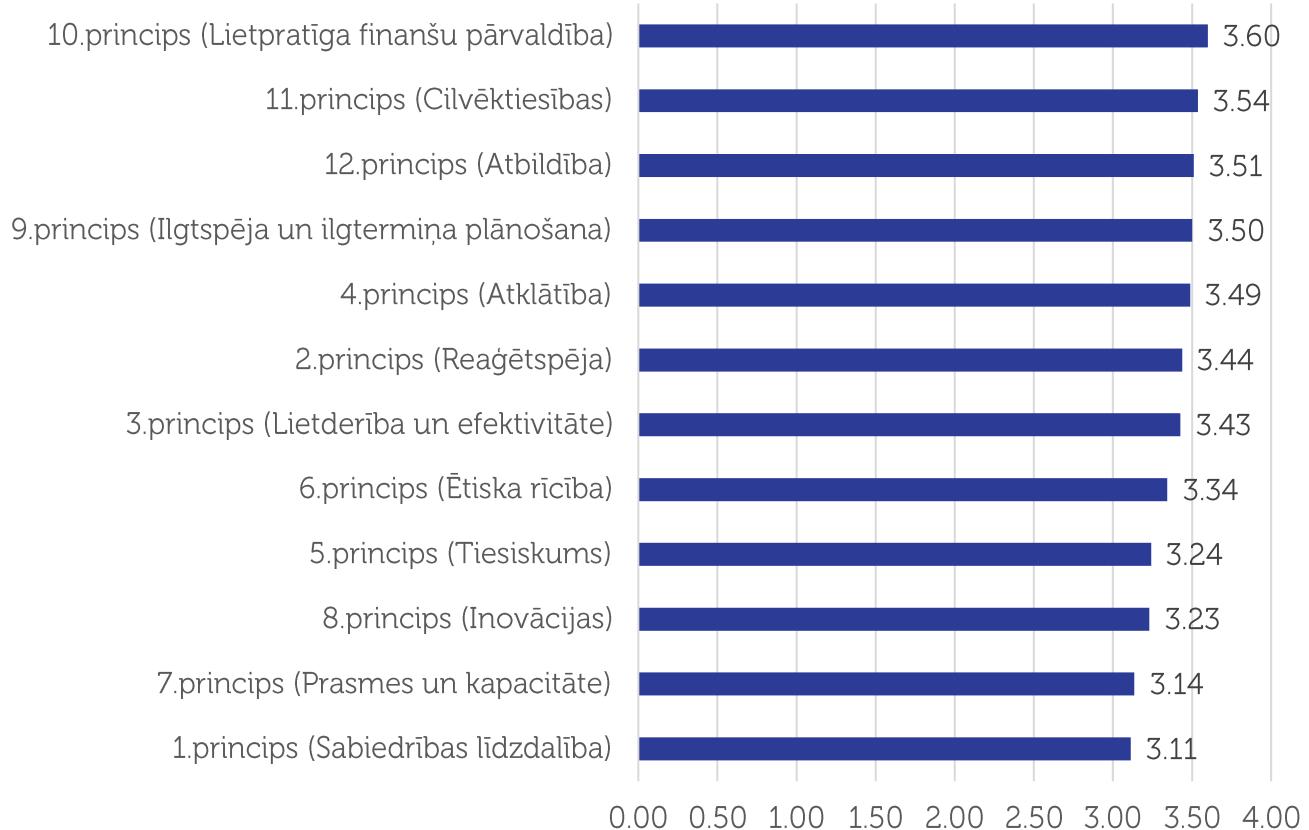
Avots: Providus apkopotie dati.

*Atbilstoši metodoloģijai, pašvaldība Eiropas labas pārvaldības izcilības zīmes balvai nekvalificējās.

5.attēls: 12 Labas pārvaldības principu ievērošana sešās Latvijas pašvaldībās – kopējie vidējie rezultāti (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

12 labas pārvaldības principu izpildes novērtējums pašvaldībās

Vērtējums (0- nav izpildīts, 1- ļoti slikti, 2 - drīzāk slikti, 3 - drīzāk labi, 4 - ļoti labi)

Avots: Providus apkopotie dati.

Paskaidrojums: katra pašvaldība veica visu 12 principu izpildes izvērtējumu savā pašvaldībā. Grafikā apkopotie dati ir šo pašvaldību pašnovērtējumu vidējās vērtības visās 6 pašvaldībās kopā.

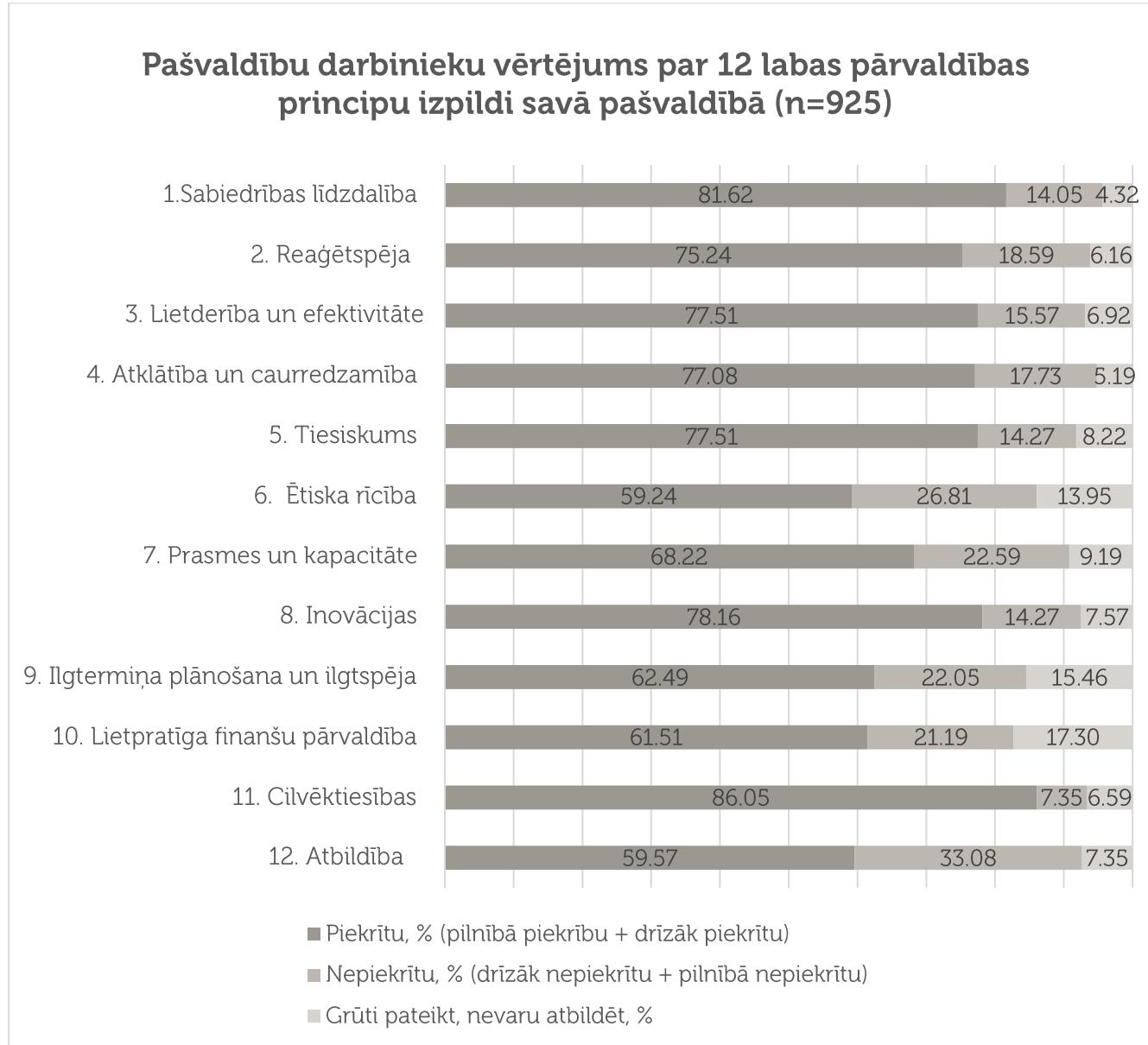
6.attēls: Iedzīvotāju aptaujas rezultāti (visu sešu pašvaldību iedzīvotāju aptaujas) (%)

Avots: domnīcas Providus veiktais datu apkopojums.

Paskaidrojums: grafiks atspoguļo sešu Latvijas pašvaldību iedzīvotāju aptauju rezultātus. Aptaujā iedzīvotājiem par katru no 12 labas pārvaldības principiem tika uzdots viens jautājums (aptaujas jautājumi pievienoti šī ziņojuma noslēgumā). Aptaujas visās pašvaldībās bija vienādas, tās veidojusi Eiropas Padome. Pašvaldībām bija jāsasniedz noteikts respondentu skaits, taču sociāldemogrāfiskā griezumā reprezentativitāti nebija iespējams nodrošināt. Aptaujas tika aizpildītas gan elektroniski, gan klātienē.

7. attēls: Pašvaldību darbinieku aptaujas rezultāti (kopā 6 pašvaldībās) (%)

Avots: Providus apkopotie dati.

Paskaidrojums: grafiks atspoguļo sešu Latvijas pašvaldību darbinieku aptauju rezultātus. Aptaujā pašvaldību darbiniekiem par katru no 12 labas pārvaldības principiem tika uzzdots viens jautājums (aptaujas jautājumi pievienoti šī ziņojuma noslēgumā). Aptaujas visās pašvaldībās bija vienādas, tās veidojusi Eiropas Padome. Pašvaldībām bija jāsasniedz noteikts respondentu skaits. Aptaujas tika aizpildītas elektroniski.

8.attēls: Pašvaldību deputātu aptaujas rezultāti (visas 6 pašvaldības kopā), %

Avots: Providus apkopotie dati.

Paskaidrojums: grafiks atspoguļo sešu Latvijas pašvaldību deputātu aptauju rezultātus. Aptaujā pašvaldību deputātiem par katru no 12 labas pārvaldības principiem tika uzdots viens jautājums (aptaujas jautājumi pievienoti šī ziņojuma noslēgumā). Aptaujas visās pašvaldībās bija vienādas, tās veidojusi Eiropas Padome. Pašvaldībām bija jāsasniedz noteikts respondentu skaits, aptaujas tika aizpildītas elektroniski.

3. KO IETVER KATRS NO 12 LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPIEM UN KĀDI IR PAŠVALDĪBU IZVĒRTĒJUMA REZULTĀTI.

Šajā nodaļā izskaidrots katrs no 12 labas pārvaldības principiem atbilstoši Eiropas Padomes izstrādātai metodoloģijai, kā arī sniegts detalizētāks skaidrojums, kas ir būtiskākie raksturojošie rādītāji, lai varētu uzskatīt, ka pašvaldība šo principi ievēro savā darbībā.

Paskaidrojumam pievienoti apkopojošie rezultāti:

- 1) kāds ir pašvaldību pašizvērtējums tam, cik lielā mērā pašvaldība izpilda/ ievēro attiecīgo labas pārvaldības principu (vidējā izpildes vērtība);
- 2) pašvaldību iedzīvotāju, darbinieku un deputātu apauju rezultāti, atbildot uz jautājumu, kas raksturo šī principa izpildi.

1.Princips:SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA, GODĪGAS VĒLĒŠANAS, PĀRSTĀVNIECĪBA

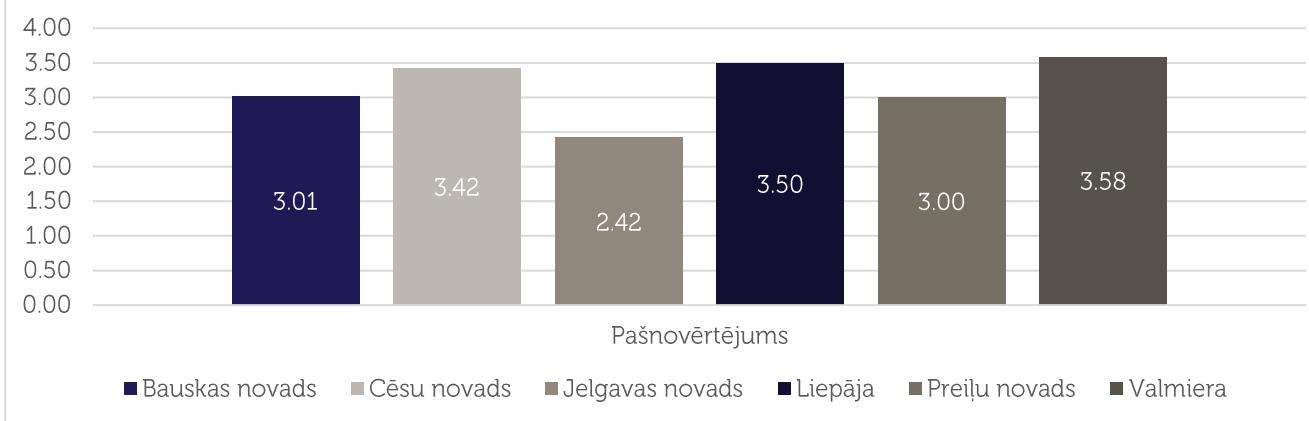
Iedzīvotājiem ir iespēja ietekmēt vietējās pašvaldības darbību – sākot no iespējas piedalīties godīgās vēlēšanās, līdz iespējai ikdienā iesaistīties vietējās pašvaldības darbā.

Principa raksturojums:

- pašvaldību vēlēšanas notiek brīvi un godīgi, saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, valsts likumiem un bez krāpšanās, proti, vēlēšanu sistēma nodrošina, ka balsstiesīgie vēlētāji var izmantot savas tiesības vēlēt, tai skaitā, pieklūt vēlēšanu iecirknim, visai svarīgākajai informācijai, vēlēšanu process ir labi organizēts utt.
- iedzīvotāji piedalās pašvaldības pārvaldē, līdzdalības iespējas ir caurskatāmas un tās ir viegli saprast, pašvaldība aktīvi informē par savām darbības iecerēm iedzīvotājus, NVO, uzņēmējus un citas grupas un aicina iesaistīties.
- lēmumu pieņemšanā, lai skaitā, par resursu piešķiršanu, tiek ņemta vērā iedzīvotāju balss, tai skaitā, mazāk priviliģēto un neaizsargātāko iedzīvotāju balss, proti, visiem iedzīvotājiem ir radīta iespēja ietekmēt vietējās sabiedriskās lietas, neatkarīgi no kopienas izmēra, attāluma no pašvaldības centra, kopienas pārstāvības formas.
- pašvaldība vienmēr godprātīgi cenšas līdzsvarot dažādas intereses un panākt plašu vienošanos par to, kas ir visatbilstošākais visas kopienas interesēm un kā to sasniegt, proti, pašvaldība, lēmumu pieņemšanas procesā apzina iesaistīto pušu viedoklus un panāk visām pusēm pieņemamu lēmumu.
- lēmumi tiek pieņemti saskaņā ar vairākuma gribu, vienlaikus respektējot mazākuma tiesības un leģitīmās intereses, proti, pašvaldība apzinās iedzīvotāju, kopienas daudzveidību savā teritorijā, atbilstoši respektē arī mazākuma grupu intereses, veicot tām īpašus atbalsta pasākumus, lai šo grupu intereses arī tiktu respektētas.

9.attēls: 1.principa - Sabiedrības līdzdalība – ievērošana pašvaldībās
(skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

1. principa (Sabiedrības līdzdalība) izpildes pašnovērtējuma rezultāti

Avots: Providus apkopojums.

10.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 1.principa (Sabiedrības līdzdalība) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, na (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekritat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Esmu apmierināts ar pašvaldības nodrošinātajām iespējām iesaistīties pašvaldības darbā (izteikt viedokli, piedalīties sēdēs, iesniegt priekšlikumus."?	45.9	45.0	9.1
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekritat šādam apgalvojumam: "Pašvaldība ir nodrošinājusi plašas iespējas iedzīvotājiem iesaistīties pašvaldības darbā (izteikt viedokli, iesniegt priekšlikumus, piedalīties sēdēs, utt.)"?	81.6	14.1	4.3
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekritat šim apgalvojumam: "Regulāri (vismaz reizi divās nedēļās) sazinos ar pašvaldības iedzīvotājiem"?	93.4	6.6	0

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

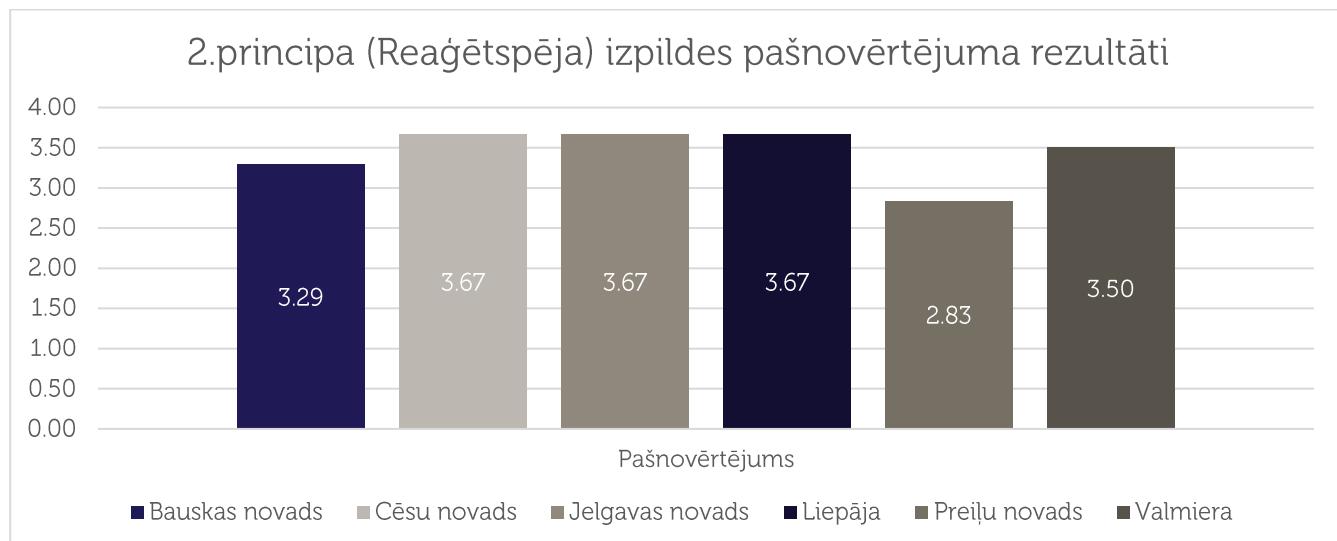
2.Princips: REAĢĒTSPĒJA UZ SABIEDRĪBAS VAJADZĪBĀM

Pašvaldība (gan administrācija, gan deputāti) darbojas sabiedrības interesēs. Pašvaldības pārvaldība, institucionālā struktūra, lēmumu pieņemšanas procesi, pakalpojumu nodrošināšana atbilst sabiedrības vajadzībām un gaidām.

Principa raksturojums:

- **Pašvaldība reaģē uz sabiedrības vajadzībām un gaidām.** Iedzīvotāju interesēs jādarbojas gan deputātiem, gan pašvaldības administrācijai. Pašvaldībai ir jāspēj reaģēt uz vietējās sabiedrības vajadzībām un gaidām, un atbilstoši tām jāveido sniegtie pakalpojumi.
- **Publiskie pakalpojumi tiek sniegti un lūgumi un sūdzības tiek atbildētas saprātīgā termiņā.** Pašvaldībai jābūt viegli sasniedzamai un ir pēc būtības jāreaģē uz iedzīvotāju iesniegumiem, sūdzībām, priekšlikumiem un vērtējumiem par pašvaldības darbu. Pašvaldībai jāspēj aizsniegt un pārstāvēt arī to iedzīvotāju intereses, kuri paši nav pietiekami prasmīgi vai informēti, lai pašvaldībai nodotu savu viedokli vai vajadzības. Pašvaldībai regulāri jāizvērtē pakalpojumu aktualitāte un atbilstība iedzīvotāju vajadzībām.

11.attēls: 2.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: domnīcas Providus apkopojums.

12.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 2.principa (Reaģētspēja) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekrītat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat: "Pašvaldība profesionāli izskata un ļem vērā iedzīvotāju sūdzības par pašvaldības darbību, sniegtajiem pakalpojumiem"?	34.4	55.4	10.2
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekrītat šādam apgalvojumam: "Pašvaldība ieklausās iedzīvotāju viedoklī (piemēram, uzlabo pakalpojumu kvalitāti), respektē iedzīvotāju vajadzības"?	75.2	18.6	6.2
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekrītat šim apgalvojumam: "Kopumā ļemot, esmu diezgan apmierināts/a ar pakalpojumiem, ko pašvaldība piedāvā saviem iedzīvotājiem"?	83.6	14.8	1.6

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās Iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

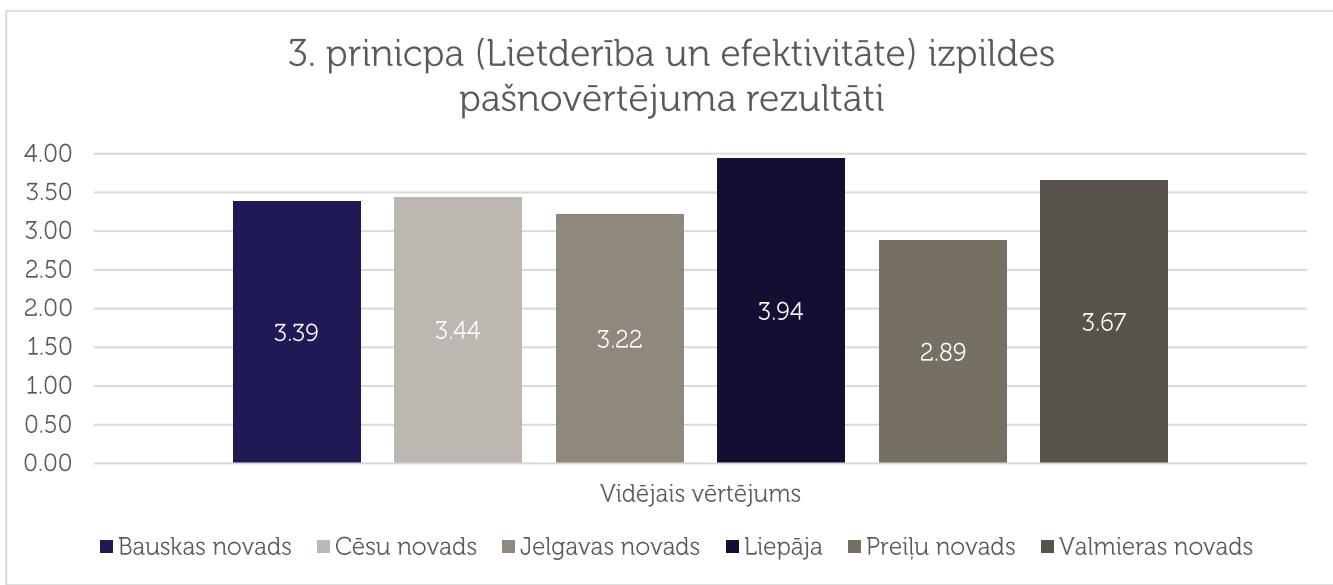
3.Princips: LIETDERĪBA UN EFEKTIVITĀTE

Pašvaldība strādā sabiedrības interesēs: sadarbībā ar iedzīvotājiem pašvaldība nosaka savas darbības un attīstības mērķus un rod tiem risinājumus, kā arī pastāvīgi pārliecinās par savas darbības efektivitāti un lietderību.

Principa raksturojums:

- rezultāti atbilst uzstādītajiem mērķiem – pašvaldībai ir skaidrs redzējums par mērķiem un kā tos sasniegta. Pašvaldībā kopā ar vietējiem iedzīvotājiem un citām interešu grupām ir definēti attīstības un darbības stratēgiskie mērķi, ir skaidrs plāns, kā tos sasniegta, lai uzlabotu sabiedrības dzīves kvalitāti, labklājību un ilgtspēju. Pašvaldība izmanto šos stratēģiskos mērķus un redzējumu sava ikdienas darba plānošanai.
- Pieejamie resursi tiek izmantoti iespējami labākajā veidā: pašvaldība savu attīstību plāno, regulāri izvērtējot tai pieejamos resursus, konkrēti nosakot, kādus rezultātus ar savu darbu tā vēlas sasniegta.
- Darba snieguma vadības sistēmas ļauj novērtēt un uzlabot pakalpojumu efektivitāti un lietderību. Pašvaldībai sava sniegums jānovērtē nevis kā ikgadēja aktivitāte, bet gan tam jācaurauž pašvaldības ikdienas darbu. Katram organizācijas loceklim jābūt izpratnei par to, kā konkrēti viņu darbības jomā tiks ieviesti pašvaldības noteiktie mērķi savai attīstībai.
- Pašvaldības regulāri uzrauga sava darba novērtējumu un izvērtē darbības efektivitātes uzlabošanu. Auditam publiskajā sektorā ir būtiska loma labas pārvaldības nodrošināšanai un ieviešanai. Tas sniedz objektīvu novērtējumu par to, vai publiskos resursus izmanto atbildīgi un efektīvi, un vai tie tiek izlietoti noteikto mērķu sasniegšanai.

13.attēls: 3.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums

14.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 3.principa (Lietderība un efektivitāte) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekritat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat: "Esmu apmierināts/-a ar pašvaldības piedāvātajiem pakalpojumiem"	52.1	43.2	4.7
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekriitat šādam apgalvojumam: "Pašvaldības pieņemtie lēmumi ir vērsti uz iepriekš noteiktu mērķu sasniegšanu (piemēram, pašvaldība darba plānošanu balsta uz attīstības mērķu sasniegšanu, tai skaitā budžeta plānošanu)"?	77.5	15.6	6.9
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekriitat šim apgalvojumam: "Es uzskatu, ka, pildot deputāta pienākumus, es daru pašvaldības iedzīvotājiem noderīgu darbu"?	98.4	0	1.6

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

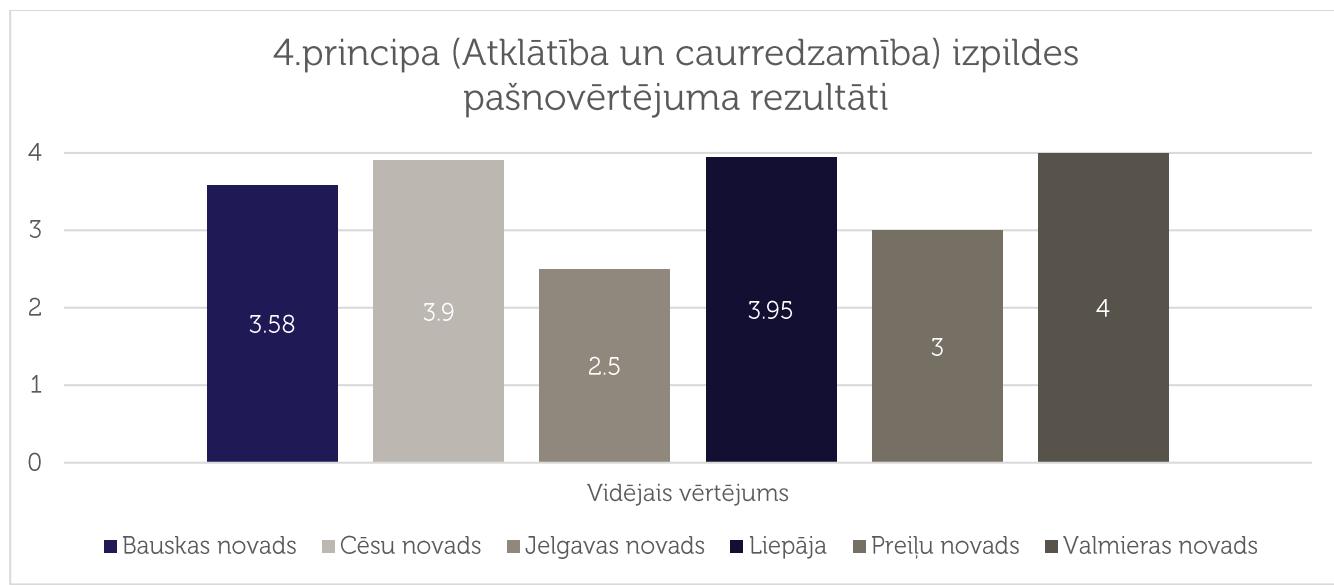
4. Princips: ATKLĀTĪBA UN CAURREDZAMĪBA

Pašvaldības lēmumu pieņemšanas process notiek pēc skaidriem, sabiedrībai zināmiem noteikumiem. Iedzīvotāji var izsekot pašvaldības darbam, jo pašvaldība nodrošina plašu, skaidri saprotamu, visiem pieejamu informāciju par savu darbu.

Principa raksturojums:

- Lēmumus pieņem un īsteno, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, pašvaldība ievēro likumus un noteikumus, iepriekš izstrādātas procedūras. Pašvaldība pieņemtos lēmumus ievieš caurskatāmā veidā, atbilstoši likumam un iepriekš noteiktām procedūrām. Iedzīvotājiem jābūt iespējai ne vien iepazīties ar noteikumiem, kas regulē lēmumu pieņemšanu, bet arī mehānismiem, kas ļauj apstrīdēt vai sūdzēties par lēmumiem. Pašvaldība pastāvīgi tiecas uzlabot atklātību un caurskatāmību visiem normatīvajiem aktiem, kas regulē lēmumu pieņemšanu.
- Visa informācija, izņemot tādu, kurai piekļuvi ierobežo likums, ir publiski pieejama. Kopumā informācijai par pašvaldības pieņemtajiem galvenajiem lēmumiem, kas ietekmē visus iedzīvotājus, jābūt pastāvīgi nodrošinātai, pie tam, nodrošinātai dažādos formātos ar mērķi veicināt piekļuvi tai (elektroniski, drukātā veidā, atvērto datu veidā, kā arī viegli saprotamā veidā).
- Informācija par lēmumiem, politikas īstenošanu un rezultātiem ir pieejama sabiedrībai tādā veidā, lai sabiedrība varētu efektīvi sekot līdzi pašvaldības darbam un sniegt savu ieguldījumu tajā.

15.attēls: 4.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums

16.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 4.principa (Atklātība un caurredzamība) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekritu (%)	Nepiekritu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekrītat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Pašvaldība labi informē iedzīvotājus par aktuāliem jautājumiem"?	55.5	41.6	2.9
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekrītat šādam apgalvojumam: "Pašvaldība kopumā labi informē sabiedrību par svarīgākajiem jautājumiem, kas ir vietējās politikas dienaskārtībā"?	77.1	17.7	5.2
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekrītat šim apgalvojumam: "Pašvaldība kopumā labi informē sabiedrību par svarīgākajiem jautājumiem, kas ir vietējās politikas dienaskārtībā"?	80.3	19.7	0

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

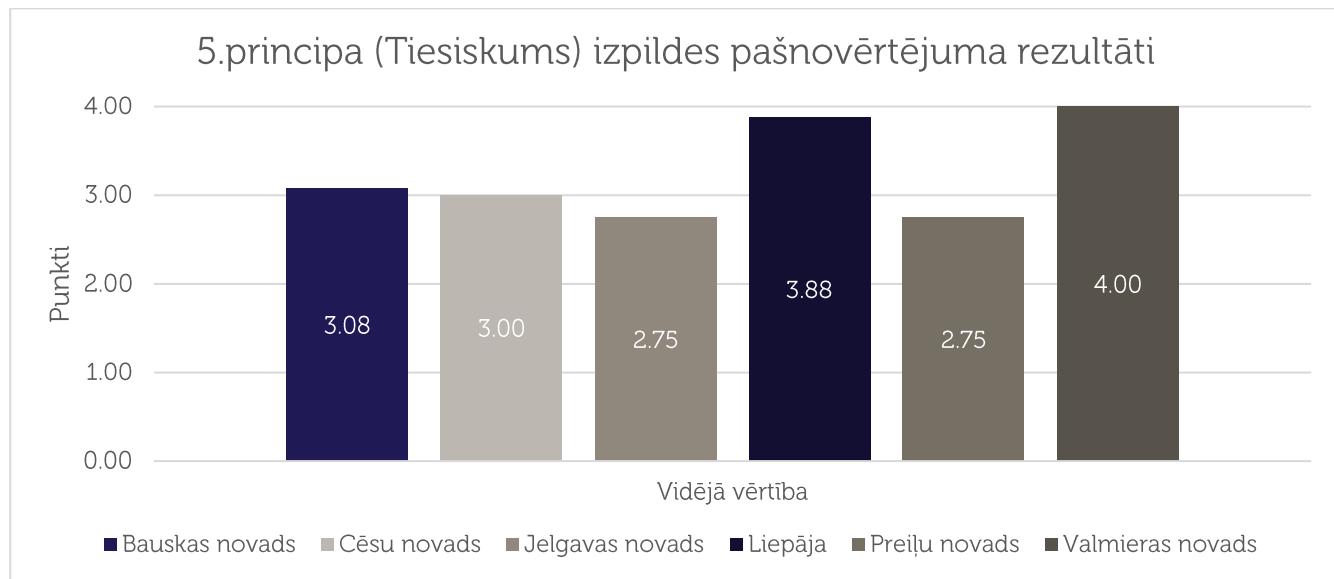
5. Princips: TIESISKUMS

Pašvaldības darbiniekiem ir skaidri noteiktas pilnvaras un pienākumi, tās ievēro likumus. Pašvaldības struktūra un lēmumu pieņemšanas kārtība ir veidota saskaņā ar normatīviem aktiem, ir izsekojams pilnvaru tvērums un atbildību sadalījums.

Principa raksturojums:

- **Pašvaldības ievēro likumu un tiesu nolēmumus.** Pašvaldība ievēro tiesību normas un tās darbība atbilst tiesību normās noteiktajam. Pašvaldība nepārkāpj tiesību normas un tās darbinieki un iestādes darbojas savu pilnvaru robežās. Pašvaldība publisko informāciju par pašvaldības institūciju un amatpersonu darbībā konstatētajiem valsts kontrolējošo vai tiesību aizsardzības iestāžu tiesību aktu pārkāpumiem, par kuriem pašvaldības institūcijām un amatpersonām ir piemērotas sankcijas.
- **Noteikumi (ārējie un iekšējie normatīvie akti) un lēmumi atbilst tiesību normās noteiktajam.** Noteikumus un lēmumus izstrādā un pieņem saskaņā ar pašvaldībā izveidoto kārtību. Pašvaldība un tās institūcijas darbojas tikai savu pilnvaru robežās, katrai institūcijai ir skaidras funkcijas un atbildības. Pašvaldības lēmumi ir tiesiski, tos pieņēmusi atbilstoša amatpersona, iestāde, un to izstrādes gaitā ir ievērotas visas tiesību normas (piemēram, Administratīvā procesa likuma prasības par adresāta uzklausīšanu), lēmumi ir apstrīdami vai pārsūdzami (atbilstoši lēmuma veidam).

17.attēls: 5.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību)
(skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums.

18.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 5.principa (Tiesiskums) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Pašvaldība savos lēmumos vadās pēc visu iedzīvotāju kopējām interesēm nevis atsevišķu cilvēku personīgajām interesēm"?	30.5	59.6	9.9
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekrītat šādam apgalvojumam: "Pašvaldība darbojas sabiedrības interesēs un pieņem tiesiskus un pamatoctus lēmumus"?	77.5	14.3	8.2
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekrītat šim apgalvojumam: "Pašvaldība darbojas sabiedrības interesēs un pieņem tiesiskus un pamatoctus lēmumus"?	90.2	9.8	0

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

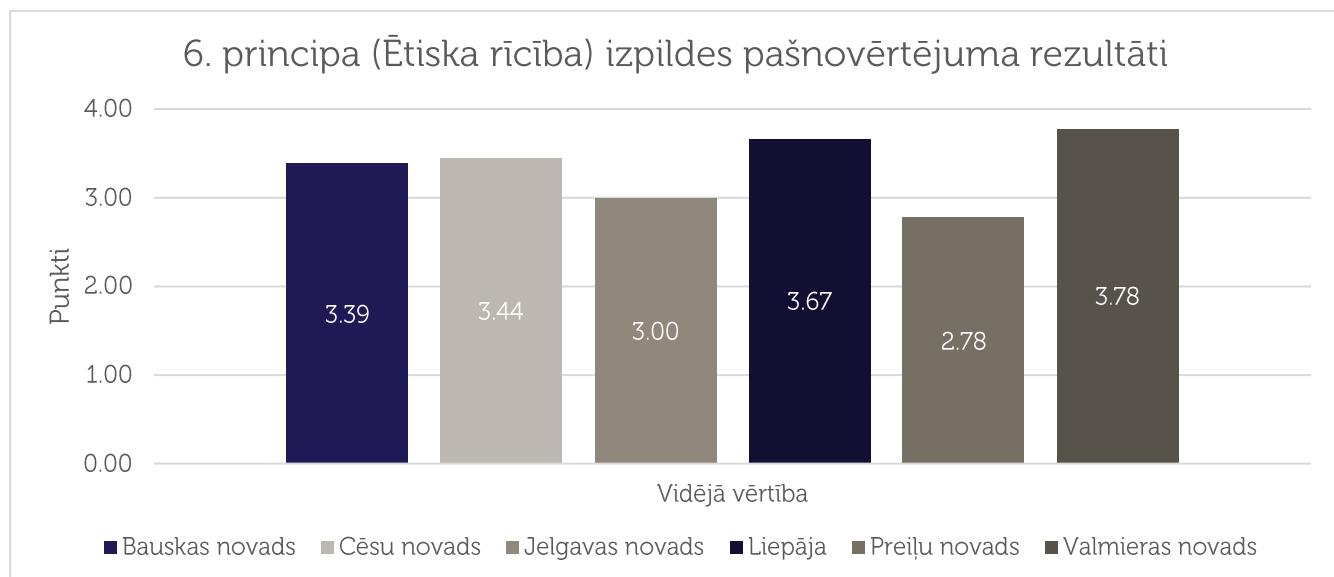
6. Princips: ĒTISKA RĪCĪBA

Pašvaldība (darbinieki, deputāti), pildot savas funkcijas, rīkojas godprātīgi, sabiedrības kopējais labums stāv pāri savtīgām, privātām interesēm.

Principa raksturojums:

- **Sabiedriskais labums ir svarīgāks par individuālām interesēm.** Pašvaldība jāpieņem lēmumus, kas vislabāk atbilst iedzīvotāju interesēm un atbild viņu vajadzībām, ir saskaņā ar pamat tiesībām un normatīvo ietvaru. Pašvaldības darbinieku rīkojas godprātīgi, veicinot iedzīvotāju uzticēšanās pašvaldībai. Kopējais labums tiek stādīts augstāk par privātām, personiskām interesēm.
- **Ir ieviesti pasākumi, lai novērstu visa veida korupciju.** Pašvaldība ir ieviesusi redzamus, skaidrus, pretkorupcijas pasākumus, tai ir augsti ētiskas rīcības standarti un tiek ievērota atvērtības politika.
- **Interesu konflikti ir deklarēti savlaicīgi un personas, kuras atrodas interesu konfliktā, atturas no dalības lēmmu pieņemšanā.** Pašvaldībā ir skaidras Vadlīnijas darbiniekim, kā rīkoties potenciāla vai reāla interesu konflikta gadījumā un darbinieki rīkojas atbilstoši vadlīnijām.

19.attēls: 6.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums.

20.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 6.principa (Ētiska rīcība) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekritu (%)	Nepiekritu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekritat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzivojat? "Pašvaldībā pret visiem iedzīvotājiem izturas vienlīdzīgi, neatkarīgi no tā, vai iedzīvotājiem ir vai nav pazīšanās ar kādu pašvaldības darbinieku vai deputātu"?	29.5	60.2	10.3
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekritat šādam apgalvojumam: "Pašvaldībā pret visiem iedzīvotājiem izturas vienlīdzīgi, neatkarīgi no tā, vai viņiem ir/nav saikne (pazīšanās) ar pašvaldības darbiniekiem vai deputātiem"?	59.2	26.8	14.0
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekritat šim apgalvojumam: "Pašvaldībā pret visiem iedzīvotājiem izturas vienlīdzīgi, neatkarīgi no tā, vai viņiem ir/nav saikne (pazīšanās) ar pašvaldības darbiniekiem vai deputātiem"?	78.7	16.4	4.9

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

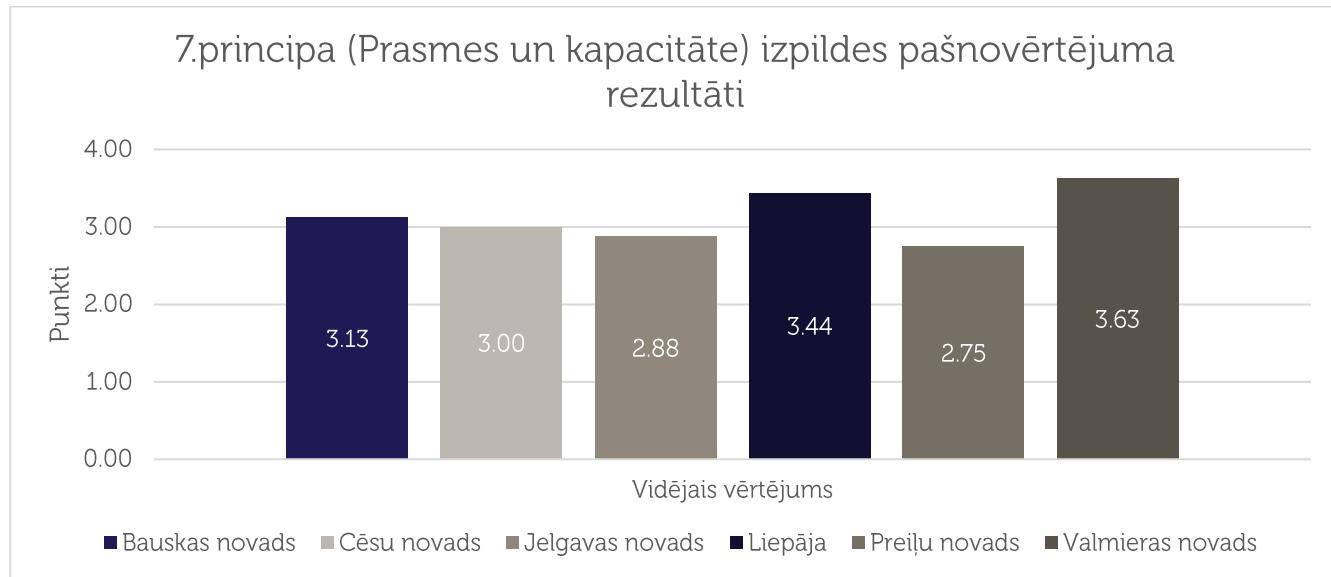
7. Princips: PIETIEKAMAS PRASMES UN KAPACITĀTE

Pašvaldības darbiniekiem ir atbilstošas profesionālās prasmes un rīcībspēja, lai pašvaldība varētu sniegt labas kvalitātes pakalpojumus un efektīvi strādāt. Šim mērķim pašvaldības darbinieku prasmes tiek regulāri pilnveidotas un novērtētas, tādējādi kāpinot pašvaldības darbības kvalitāti.

Principa raksturojums:

- Darbinieki pastāvīgi uztur un pilnveido savas profesionālās prasmes, lai uzlabotu pakalpojumu kvalitāti un darba ietekmi. Pašvaldības darbinieku profesionālajām prasmēm ir jābūt pietiekamām, lai pašvaldība varētu sniegt labas kvalitātes pakalpojumus un efektīvi strādāt, apmierinot tās iedzīvotāju vajadzības un veicinot kopējo labklājību. Svarīgi, ka profesionālās prasmes tiek uzlabotas un pilnveidotas. .
- Darbinieki pastāvīgi uztur un pilnveido savas profesionālās prasmes, lai uzlabotu pakalpojumu kvalitāti un darba ietekmi. Pašvaldības darbinieki ir motivēti pastāvīgi uzlabot savu sniegumu.
- Pašvaldības darbiniekiem ir radītas iespējas regulāri uzlabot savu kvalifikāciju un pašvaldība to izmanto kapacitātes celšanai, labāku rezultātu sasniegšanai.
- Pašvaldības darbiniekiem ir skaidra motivācijas un atalgojuma sistēma, veicinot darbinieka vēlmi uzlabot savu sniegumu un tādējādi arī pašvaldības kopējo darbu.

21.attēls: 7.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums.

22.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 7.principa (Prasmes un kapacitāte) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekritat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Lielākā daļa pašvaldības deputātu un darbinieku šajā pašvaldībā ir kompetenti un labi pilda savus pienākumus"?	41.7	49.2	9.1
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekriitat šādam apgalvojumam: Pašvaldība regulāri veic darbinieku novērtēšanu un veicina darbinieku profesionālo izaugsmi ?"	68.2	22.6	9.2
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekriatat šim apgalvojumam: "Pašvaldības darbinieki kompetenti un ieklausās pašvaldības deputātu viedokļos" ?	88.5	9.8	1.6

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

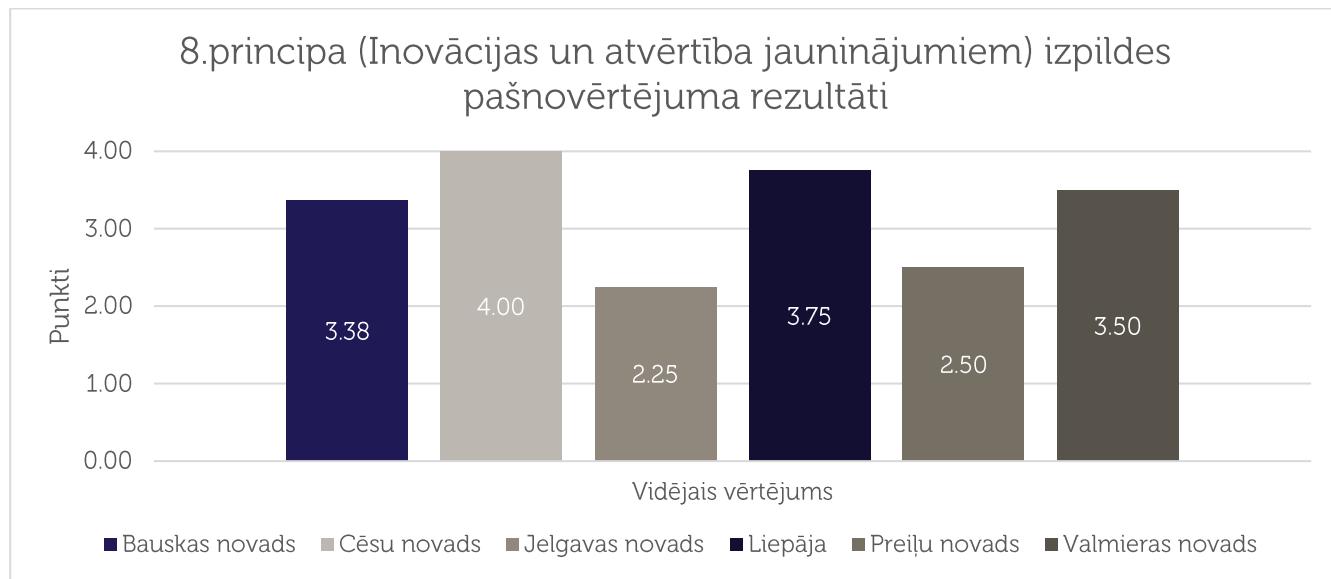
8. Princips: INOVĀCIJAS UN ATVĒRTĪBA JAUNINĀJUMIEM

Pašvaldība ir atvērta inovācijām, jaunām idejām, kā uzlabot pašvaldības darbību, pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem. Pašvaldība pastāvīgi meklē jaunus, labākus risinājumus.

Principa raksturojums:

- Pašvaldība meklēti jaunus un efektīvus problēmu risinājumus, un tiek izmantotas mūsdienīgas metodes pakalpojumu sniegšanā. Pašvaldībai ir strukturēta pieeja inovācijām, pētniecībai un attīstībai. Pašvaldība atzīst, ka tās mērķis ir uzlabot pakalpojuma sniegšanu saviem iedzīvotājiem un tādejādi ir atvērta dažādām inovācijām, jaunām metodēm un jauniem procesiem.
- Pastāv gatavība izmēģināt un eksperimentēt ar jauniem risinājumiem un vēlme mācīties no citu pieredzes. Pašvaldība veic pasākumus, lai identificētu un ieviestu labas prakses piemērus un jaunas risinājumus.
- Tieki radīts pārmaiņām labvēlīgs klimats, lai sasniegtu labākus rezultātus. Pašvaldība aktīvi iesaistās labas pārvaldības pilotprojektos. Deputāti un darbinieki ir skaidri apņēmušies rīkoties, lai nodrošinātu, ka jaunie risinājumi un labā prakse rada vērtību.

23.attēls: 8.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums.

24.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 8.principa (Inovācijas un atvērtība jauninājumiem) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekrītat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Pašvaldība ieklausās iedzīvotāju ieteikumos un uzlabo pakalpojumu kvalitāti"?	39.9	52.9	7.2
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekrītat šādam apgalvojumam: Pašvaldība ir atvēta inovatīviem risinājumiem, pastāv vēlme uzzināt labās prakses piemērus, izmēģināt jaunu pieeju dažādu problēmu risināšanā, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti?	78.2	14.3	7.6
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekrītat šim apgalvojumam: "Pašvaldībā ir izstrādāti procesi iedzīvotāju sūdzību un ierosinājumu izskatīšanai un kuri tiek izmantoti, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti"?	82.0	16.4	1.6

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

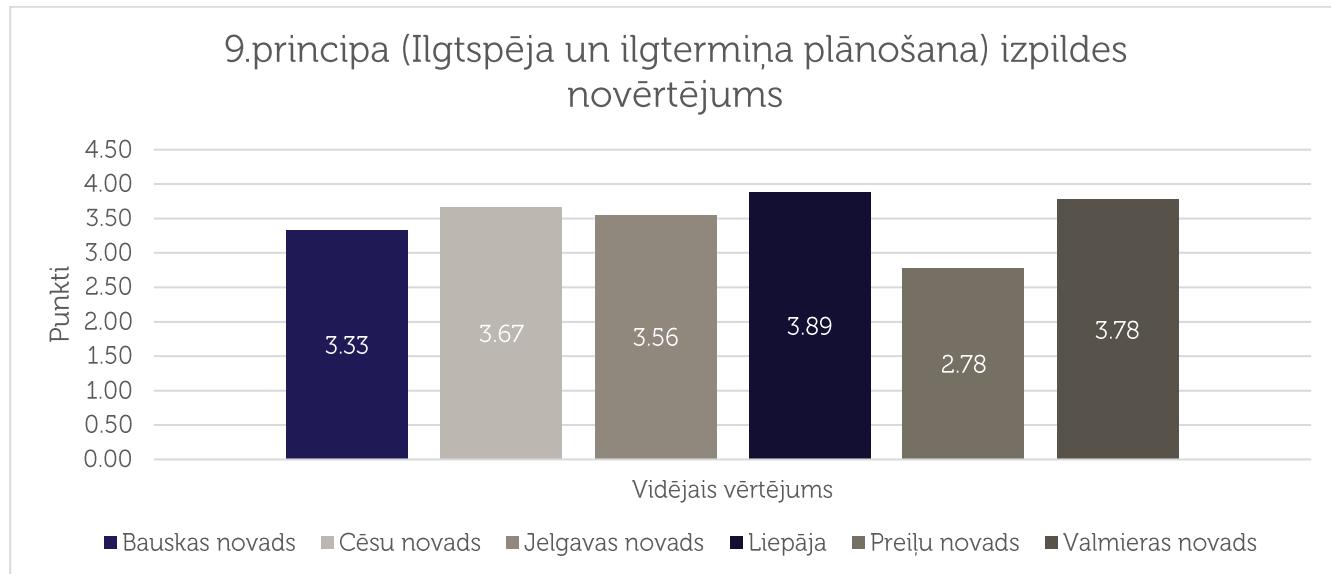
9. Princips: ILGTSPĒJA UN ILGTERMIŅA PLĀNOŠANA

Pašvaldība ciešā sadarbībā ar iedzīvotājiem plāno ilgtermiņa attīstību, tās lēmumi atbilst nospraustajiem attīstības mērķiem (vidēja termiņa, ilgtermiņa). Pašvaldība, pieņemot lēmumu un izdarot izvēles, šodienas labklājību salāgo ar nākamo paaudžu interesēm.

Principa raksturojums:

- Nākamo paaudžu vajadzības ir ņemtas vērā, veidojot šodienas politikas un lēmumus.
- Pašvaldība rūpējas par kopienas ilgtspēju, lēmumus pieņem, cenšoties iekļaut visus apsvērumus un nepārnesot problēmas un risinājumus uz nākamajām paaudzēm, neatkarīgi no tā, vai lēmumi skar vides, strukturālās, finansiālās, ekonomiskās un citas problēmas.
- Pašvaldība kopā ar iedzīvotājiem vienojas par ilgtermiņu skatījumu uz vietējās kopienas nākotni, vienlaikus izvērtējot, kas nepieciešams pašvaldības attīstībai. Pašvaldībai ir izstrādāts kapitāla finansēšanas plāns, lai nodrošinātu pašvaldības infrastruktūras un aktīvu ilgtermiņa dzīvotspēju.
- Pašvaldībai ir izpratne par vēsturiskiem, kultūras un sociāliem izaicinājumiem, kurus ņem vērā, izstrādājot plānošanas dokumentus un rīcībpolitikas lēmumus. Pastāv strukturēta pieeja pašvaldības vēsturisko, kultūras un sociālo aspektu saglabāšanai.

25.attēls: 9.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums.

26.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 9.principa (Ilgtspēja un ilgtermiņa plānošana) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekritat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Pašvaldība ieklausās iedzīvotāju ieteikumos un uzlabo pakalpojumu kvalitāti"?	34.9	56.8	8.3
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekriitat šādam apgalvojumam: Pašvaldība ir atvērta inovatīviem risinājumiem, pastāv vēlme uzzināt labās prakses piemērus, izmēģināt jaunu pieeju dažādu problēmu risināšanā, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti?	62.5	22.0	15.5
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekriitat šim apgalvojumam: "Pašvaldībā ir izstrādāti procesi iedzīvotāju sūdzību un ierosinājumu izskatīšanai un kuri tiek izmantoti, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti"?	60.7	36.0	3.3

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

10. Princips: LIETPRATĪGA FINANŠU PĀRVALDĪBA

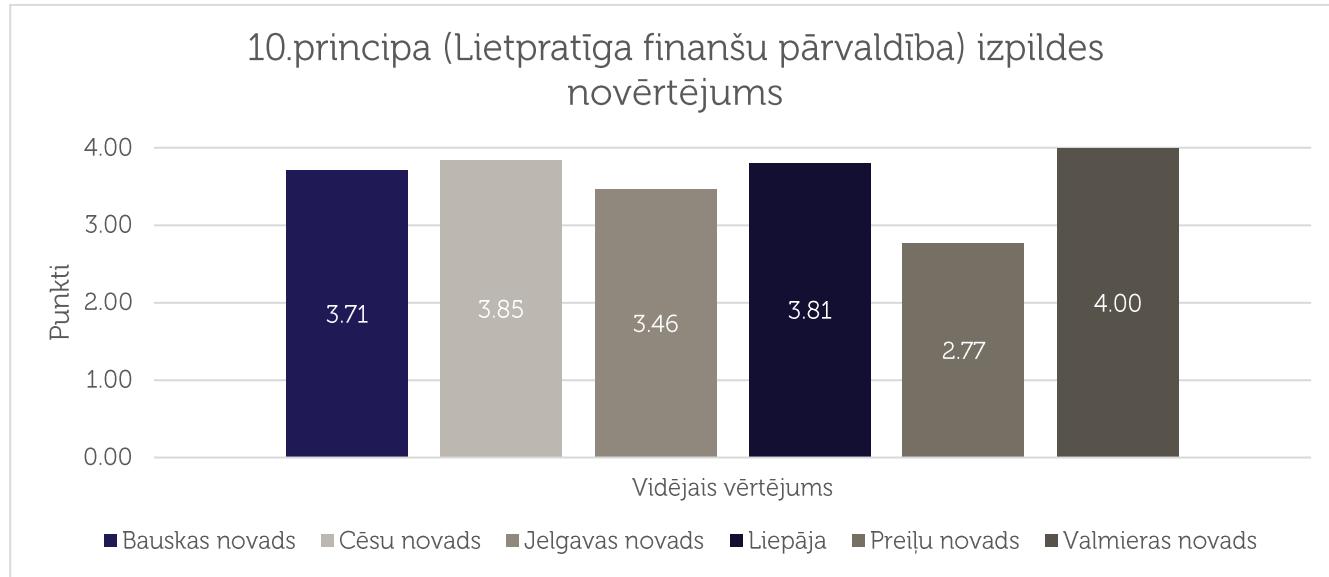
Pašvaldība atbildīgi un lietpratīgi pārvalda savus resursus, rīkojoties ar tiem sabiedrības interesēs, atbildīgi, efektīvi, caurskatāmi.

Principa raksturojums:

- **Pašvaldības pakalpojumu izmaksas ir pamatojas un lietderīgas.** Pašvaldība ir apzinājusi visus tās sniegtos pakalpojumus un tiem izstrādāta metodika vai cits pamatojums izmaksu aprēķinam; pašvaldība ir izvērtējusi tās sniegtu pakalpojumu izmaksu lietderību, kā arī finansiālo ietekmi uz pašvaldības budžetu. Ja pašvaldība sniedz maksas pakalpojumus ārpus tai obligāti veicamajiem pakalpojumiem, pašvaldība izvērtē to ietekmi uz privātā sektora aktivitāti, tostarp ietekmi uz konkurenci.
- **Pašvaldība ar tās finansēm rīkojas rationāli, tostarp attiecībā uz saistību uzņemšanos, resursu, ieņēmumu un atlikumu aprēķināšanu un ārkārtas ieņēmumu izmantošanu.** Pašvaldībā ir skaidra iekšējā kārtībā attiecībā uz atbildību par finanšu resursu izlietojumu; pašvaldība nodrošina nepieciešamās iekšējās un ārējās procedūras (revīzijas), lai gūtu objektīvu pārliecību par to, ka tā ar savā rīcībā esošajiem resursiem rīkojas atbildīgi un tiesiski; informācija par pašvaldības finansiālo situāciju un budžeta izlietojumu ir pieejama domei, pašvaldības darbiniekiem un iedzīvotājiem.
- **Pašvaldības budžets tiek plānots, iesaistot sabiedrību.** Pašvaldības budžeta veidošanā ir skaidra sasaiste starp ikgadējo budžetu un pašvaldības attīstības plānošanas dokumentiem – budžets nodrošina to ieviešanu; pašvaldībā ir skaidra budžeta plānošanas un izstrādes kārtība; Pašvaldība plaši un uztveramā formā informē iedzīvotājus gan par noteiktajām nodokļu un nodevu likmēm, gan par budžeta plānu un izpildi.
- **Riski tiek pienācīgi novērtēti un pārvaldīti,** tostarp publicējot konsolidētos pārskatus un publiskā un privātā sektora partnerības gadījumā reāli dalot riskus. Pašvaldībā ir ieviesta risku vadības sistēma vai cita pieeja, kas izvērtē riskus pašvaldības darbībai un mazina kļūdainu lēmumu pieņemšanas iespējas; pašvaldība labi pārvalda tās kapitālsabiedrības.
- **Pašvaldības ir iesaistītas pašvaldību sadarbības aktivitātēs, atklāti dalot pienākumus un ieguvumus un samazinot riskus (pašvaldību sadarbība, riska dalīšana).** Pašvaldība iesaistās sadarbības aktivitātēs, kuru mērķis ir uzlabot pārvaldību vai pašvaldības sniegtos pakalpojumus.

27.attēls: 10.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību)

(skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums.

28.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 10.principa (Lietpratīga finanšu pārvaldība) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekritu (%)	Nepiekritu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Pašvaldība labi atskaitās iedzīvotājiem par pašvaldības budžeta izlētojumu"?	38.1	51.3	10.6
Pašvaldību darbinieki	"Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekrītat šādam apgalvojumam: "Pašvaldība ar saviem finanšu resursiem rīkojas maksimāli efektīvi, tostarp attiecībā uz saistību uzņemšanos, resursu, ienēmumu aprēķināšanu un izlietošanu"?	61.5	21.2	17.3
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekrītat šim apgalvojumam: "Pašvaldība labi informē iedzīvotājus par pašvaldības budžeta izlētojumu"?	70.5	29.5	0

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

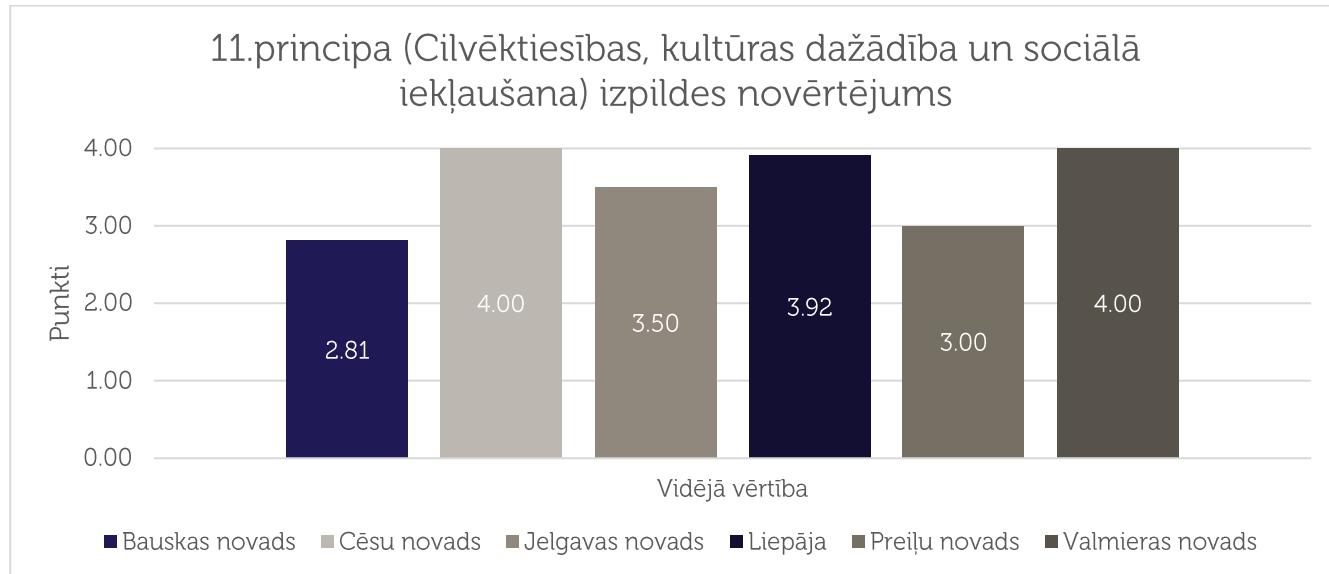
11. Princips: CILVĒKTIESĪBAS, KULTŪRAS DAŽĀDĪBA UN SOCIĀLĀ IEKLAUŠANA

Pašvaldība savā darbībā ievēro cilvēktiesības, novērš diskrimināciju, respektē kultūras un etnisko dažadību, kā arī pievērš uzmanību dažādu sabiedrības grupu sociālai iekļaušanai, kas kādu iemeslu dēļ (tai skaitā nabadzības) ir atstumtas, saskaras ar šķēršļiem, lai līdzvērtīgi iekļautos vietējā sabiedriskajā dzīvē.

Principa raksturojums:

- Pašvaldība nodrošina, ka lēmumu izstrādē un pieņemšanā tiek iesaistītas dažādās grupas un tā ir īstenojusi pretdiskriminācijas pasākumus ikviens tās darbības jomā, kā arī rīkojas, lai aizsargātu visus iedzīvotājus no diskriminācijas un atstumtības.
- Kultūras daudzveidība tiek uzskatīta par vērtību, un tiek pastāvīgi strādāts pie tā, lai ikviens cilvēks piedalītos vietējā kopienā, identificētos ar to un nejustos atstumts.
- Tieki atbalstīta sociālā iekļaušana un atstumto personu integrācija sabiedrībā. Pašvaldība ir izvirzījusi skaidrus mērķus, kā uzlabot sociālo iekļaušanu un maksimāli izmanto kultūras daudzveidības potenciālu, veicot lielāku starpkultūru iesaisti un mijiedarbību. Pašvaldība ir pieņēmusi individuālus plānus konkrētām nelabvēlīgākā situācijā esošām grupām (piemēram, atbalsts bēniem un jauniešiem, citām grupām).

29.attēls: 11.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums.

30.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 11.principa (Cilvēktiesības, kultūras daudzveidība, sociālā iekļaušana) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekritat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Pašvaldībā tiek ievērotas cilvēktiesības un kultūras daudzveidība un tās tiek aizsargātas"?	60.1	31.4	8.5
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekriitat šādam apgalvojumam: "Pašvaldībā tiek ievērotas cilvēktiesības un kultūras daudzveidība un tās tiek aizsargātas"?	86.0	7.4	6.6
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekriitat šim apgalvojumam: "Pašvaldībā tiek ievērotas cilvēktiesības un kultūras daudzveidība un tās tiek aizsargātas"?	93.5	4.9	1.6

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās Iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

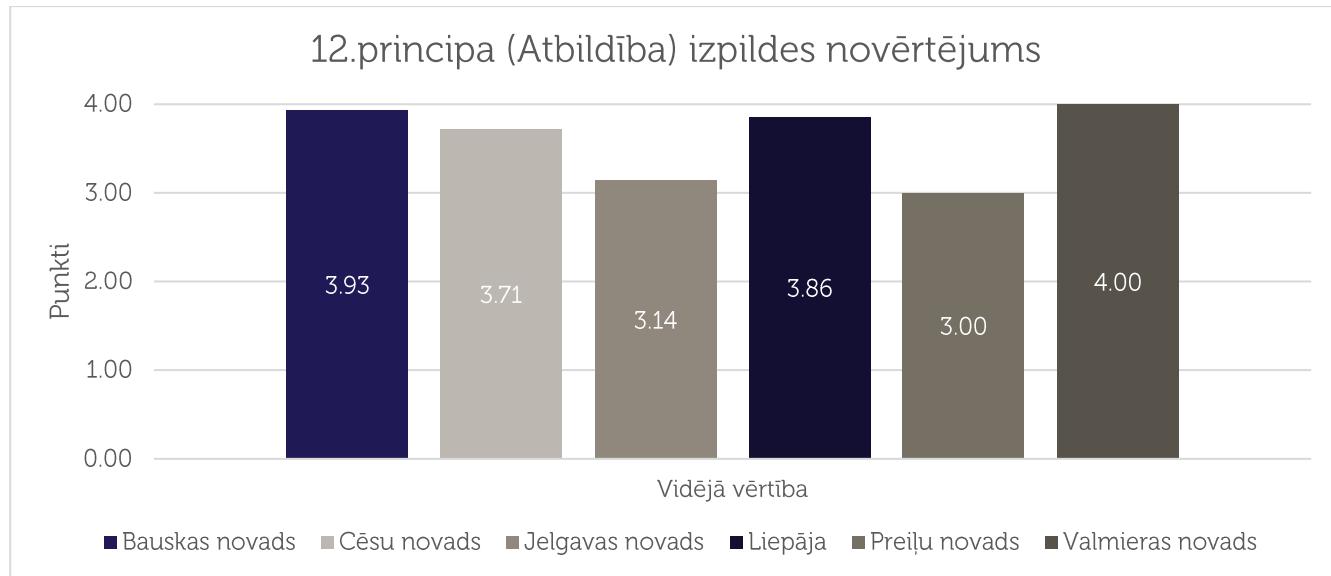
12. Princips: ATBILDĪBA

Pašvaldība nodrošina uzraudzību pār tās darbinieku un amatpersonu rīcību un lēmumiem, garantējot ka pašvaldības veiktās darbības sasniedz mērķi un atbilst sabiedrības vajadzībām. Pašvaldība atbild par savu darbību sabiedrības priekšā.

Principa raksturojums:

- Visi lēmumu pieņēmēji (gan kolektīvo lēmumu, gan individuālu lēmumu) atbild par saviem lēmumiem.
- Lēmumi tiek fiksēti, izskaidroti un par tiem var piemērot atbildību. Pašvaldības darbības ietvars balstās skaidri definētā lēmumu pieņemšanas procesā un procedūrās; ir ieviesta atskaitīšanās sistēma, pamatojot sagatavotos lēmumus gan institūciju ietvaros, gan plašākai sabiedrībai; pašvaldībā ir konsultēšanās ar iedzīvotājiem sistēma; tiek paredzēta atbildība par pieņemtajiem lēmumiem (disciplināra atbildība, atbrīvošana no amata, paaugstināšana amatā utt.)
- Ir efektīvi līdzekļi pret administratīvām klūdām un pret vietējo iestāžu darbībām, kas pārkāpj pilsoniskās tiesības. Atbildības uzņemšanās par darbībām un lēmumiem ietver vairākus aspektus: 1) darbība noteiktā likumiskā un politikas ietvarā; 2) darbība savas kompetences ietvaros (gan darbinieka pilnvaru ietvars, gan iestādes kompetences ietvars); 3) skaidra izpratne par iespējamo darbības vai lēmuma ietekmi uz pašvaldību, iedzīvotājiem, citām pusēm, un citus.

31.attēls: 12.principa ievērošana pašvaldībās (pašu pašvaldību vērtējums par savu darbību) (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopojums.

32.attēls: Aptauju rezultāti jautājumam, kas saistīts ar 12.principa (Atbildība) ievērošanu pašvaldībā (%)

Aptaujātā grupa	Aptaujas jautājums	Piekriņu (%)	Nepiekriņu (%)	Grūti pateikt, nevaru atbildēt (%)
Pašvaldību iedzīvotāji	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs piekritat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat? "Pašvaldība labi un saprotami izskaidro iedzīvotājiem savus lēmumus"?	41	52.6	6.4
Pašvaldību darbinieki	Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce piekriitat šādam apgalvojumam: "Pašvaldībā ir skaidri noteikts pienākumu un atbildību sadalījums, ir zināms, kas par ko atbild"?	59.6	33.1	7.3
Pašvaldību deputāti	"Lūdzu, novērtējet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības domes deputāts/-e piekriitat šim apgalvojumam: "Pašvaldībā deputātiem izdodas labi izskaidrot pieņemtos lēmumus pašvaldības iedzīvotājiem"?	72.1	24.6	3.3

Avots: Providus apkopojums. Kopā sešās pašvaldībās Iedzīvotāju aptauju aizpildīja 1552 iedzīvotājs, pašvaldības Darbinieku aptauju aizpildīja 935 pašvaldību darbinieki un Deputātu aptauju aizpildīja 63 deputāti.

Paskaidrojums: Aptauju dati par sešām Latvijas pašvaldībām (Bauskas novads, Cēsu novads, Jelgavas novads, Liepāja, Preiļu novads, Valmiera). Aptauja notika 2022.gada septembrī – novembrī, elektroniski un klātienē.

4. PAŠVALDĪBU INDIVIDUĀLIE REZULTĀTI

No visām pašvaldībām īpaši augstus rezultātus uzrādījušas divas pašvaldības - Liepājas valstspilsētas pašvaldība (kopā par visiem 12.principiem uzrādot 3.77 punktus no 4 punktiem) un Valmieras novada pašvaldība (kopā par visiem 12.principiem uzrādot 3.79 punktus no 4 punktiem).

Liepājas pilsētas pašvaldības speciālisti, kuri vērtēja pašvaldību, visaugstāk novērtējuši šādus principus: Atklātība un pārredzamība (3.95), Lietderība un efektivitāte (3.94), kā arī Cilvēktiesības, sociālā iekļaušana un kultūras daudzveidība (3.92). Arī pašvaldības iedzīvotāju un pašvaldības darbinieku aptaujās šie principi vērtēti salīdzinoši augstāk. Liepājas izvērtējuma kopsavilkums redzams zemāk, 39. un 40.attēlā.

Valmieras novada pašvaldības speciālisti 5 no 12 labas pārvaldības principiem piešķiruši augstāko vērtējumu - 4 punktus (Atbildība; Cilvēktiesības, sociālā iekļaušana un kultūras daudzveidība; Lietpratīga finanšu pārvaldība, Tiesiskums; Atklātība un pārredzamība), tomēr jānorāda, ka iedzīvotāju vērtējums par šo principu ievērošanu ir kritiskāks. Puse no aptaujātajiem Valmieras novada iedzīvotājiem nepiekrit apgalvojumam: "Pašvaldība savos lēmumos vadās pēc visu iedzīvotāju kopējām interesēm nevis atsevišķu cilvēku personīgajām interesēm", jautājumam, kas raksturo pašvaldības darbību atbilstoši tiesiskuma principam. Šim apgalvojumam piekrīt 38.8% aptaujāto. Līdzīga aina paveras arī attiecībā uz principu "Lietpratīga finanšu pārvaldība", kur 36.9% kritiski vērtē to, kā pašvaldība atskaitās iedzīvotājiem par pašvaldības budžeta izlietojumu, bet labi to vērtē gandrīz puse no aptaujātajiem (47.6%). Taču attiecībā uz atklātību un caurredzamību, arī iedzīvotāji to novērtējuši kā pietiekami labi ievērotu pašvaldības darbības principu, 67.3% aptaujāto uzskata, ka pašvaldība pietiekami labi informē par pašvaldības norisēm. Izvērtējuma kopsavilkums redzams zemāk, 41. un 42.attēlā.

Cēsu novada pašvaldības speciālisti pašvaldības atbilstību labas pārvaldības principiem vidēji novērtējuši ar 3.56 punktiem, divus principus novērtējot ar maksimālo punktu skaitu (4 punkti) – Cilvēktiesības, sociālā iekļaušana un kultūras daudzveidība, kā arī Inovācijas un atvērtība jauninājumiem. Pašvaldības speciālisti novērtējuši, ka uzlabojumi nepieciešami Tiesiskuma jomā, kā arī darbinieku prasmju un kapacitātes stiprināšanā. Iedzīvotāji kopumā ir bijuši ievērojami kritiskāki par pašvaldību, vairākums tomēr uzskata, ka pašvaldības deputāti un darbinieki, meklējot risinājumus dažādiem jautājumiem, neieklausās iedzīvotāju vērtējumā (57.7% nepiekrit, ka pašvaldība ieklausītos iedzīvotāju viedokli). Cēsu novada iedzīvotājiem ir ļoti kritisks viedoklis par pašvaldības darbības tiesiskumu, ētisku rīcību un atbildību, kur vairākums aptaujāto saskata problēmas, piemēram 60% aptaujāto neuzskata, ka pašvaldība pret visiem iedzīvotājiem izturētos vienlīdzīgi, neatkarīgi no tā, vai iedzīvotājiem ir kāda pazīšanās pašvaldības darbinieku vai deputātu vidū. 58.7% nepiekrit, ka pašvaldība savos lēmumos vadās pēc visu iedzīvotāju kopējām interesēm nevis atsevišķu cilvēku personīgajām interesēm. Pašvaldības izvērtējuma kopsavilkums redzams zemāk, 35. un 36.attēlā.

Bauskas novada pašvaldības speciālisti ļoti augstu novērtējuši pašvaldības darbības atbildīgumu (3.93 punkti), kā arī uzskata, ka pašvaldība lietpratīgi pārvalda savas finanses (3.71 punkts). Savukārt kā vājākos principus atzinuši darbu ar sabiedrības iesaistīšanu pašvaldības darbībā (2.67 punkti) un cilvēktiesību, sociālās iekļaušanas un kultūras daudzveidības nodrošināšanu pašvaldībā (2.81 punkts). Iedzīvotāju aptauja uzrāda ļoti izteikti kritisku noskaņojumu par vairākumu no labas pārvaldības aspektiem, izteikti kritiski vērtējot pašvaldības darbības tiesiskuma un ētiskas rīcības jautājumus, kā arī to, kā pašvaldība ilgtermiņa plānošanā iesaista iedzīvotājus. Piemēram, 70.9% aptaujāto iedzīvotāju nepiekrit apgalvojumam: "Pašvaldība savos lēmumos vadās pēc visu iedzīvotāju kopējām interesēm nevis atsevišķu cilvēku personīgajām interesēm." Aptuveni tik pat liela daļa aptaujāto iedzīvotāju (71.65%) neuzskata, ka pašvaldība profesionāli izskata un ļem vērā iedzīvotāju sūdzības par pašvaldības darbību, sniegtajiem pakalpojumiem, kamēr pašvaldības speciālistu ieskatā pašvaldība šo darbu veic itin labi (3.29 punkti no 4 punktiem). Bauskas novada pašvaldības speciālistu ieskatā pašvaldībā labi nodrošina

uzraudzību par tās darbinieku rīcību un lēmumiem, tai skaitā atbild par savu darbību sabiedrības priekšā, taču ievērojami zemāk šo atbildības principu vērtējis plāsāks darbinieku loks pašvaldības darbinieku aptaujā – tam piekrīt nedaudz mazāk par pusi aptaujāto darbinieku (45.3%), aptuveni tik pat liela daļa tam piekrīt (44.2%), bet vēl 10.5% darbinieku nevar to novērtēt. Pašvaldības deputāti salīdzinoši augstu novērtējuši pašvaldības pārvaldību kopumā visos principos, izņemot ilgtermiņa plānošanu un ilgtspēju, kur mazāka daļa no deputātiem piekrīt, ka šajā procesā ir pietiekami iesaistīti pašvaldības iedzīvotāji. Pašvaldības izvērtējuma kopsavilkums pievienots zemāk, 33. un 34. attēlā.

Jelgavas novada pašvaldības pašnovērtējumā visaugstāk novērtēta pašvaldības atvērtība inovācijām (3.75 no 4 punktiem), taču salīdzinoši lielākus izaicinājums pašvaldības speciālisti saskatījuši tiesiskuma principa nodrošināšanā, ko vērtējuši viszemāk (2.50 punkti no 4) un pašvaldības darbinieku prasmju un kapacitātes stiprināšanā (2.88 punkti), kā arī Lietderības un efektivitātes principa nodrošināšanā (2.92 punkti). Arī iedzīvotāju aptauja parādīja, ka tiesiskuma un ētiskas rīcības jautājumi iedzīvotājiem rada vislielākās šaubas. Gan pašvaldības darbinieki, gan deputāti, gan iedzīvotāji aptaujā norādījuši arī uz Ilgtspējas un ilgtermiņa plānošanas jomu kā tādu, kurā nepieciešami uzlabojumi, lai plānošanas procesā tiktu domāts par nākamajām paaudzēm, kā arī dažādu risinājumu meklēšanā vairāk tiktu iesaistīti iedzīvotāji. Pašvaldības vidējais vērtējums par visiem 12 principiem bija 3.03 punkti, tādējādi sasniedza minimālo nepieciešamo robežu (3 punkti), lai kvalificētos Eiropas pārvaldības izcilības zīmei. Jelgavas novada pašvaldības pašizvērtējuma rezultāti apskatāmi 37. un 38. attēlā (zemāk).

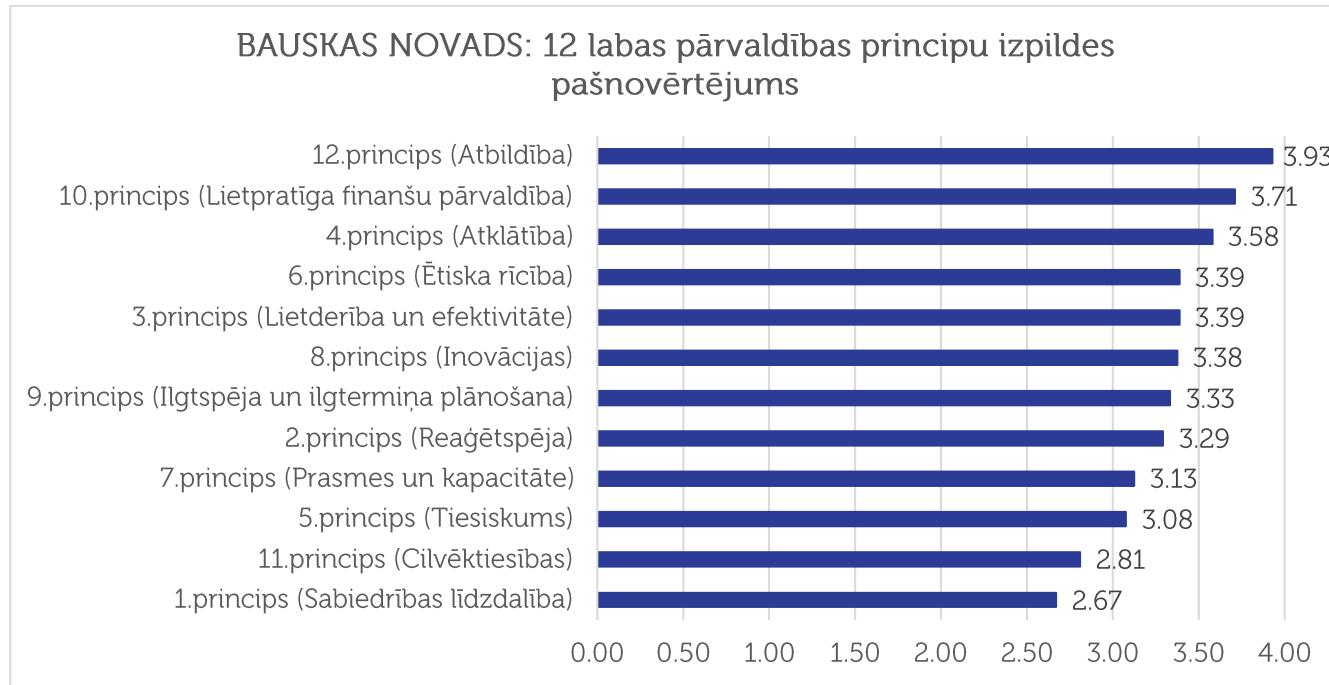
Preiļu novada pašvaldības speciālistu ieskatā pašvaldībai veiksmīgi izdodas nodrošināt pašvaldības darbības atklātību, kā arī iesaistīt sabiedrību, nodrošināt cilvēktiesības, kultūras daudzveidību un dažādu sociālo grupu iekļaušanu (visi šie principi vērtēti ar 3 punktiem). Arī vietējie iedzīvotāji šo principu nodrošināšanu vērtējuši salīdzinoši augstāk. Taču pašvaldības pašizvērtējums parāda, ka vairumā no citiem principiem pašvaldībai vēl būtu nepieciešams savu darbību uzlabot, īpaši atbildības un atbildīguma stiprināšanā, sakārtojot lēmumu pieņemšanas procesus, kuros visām iesaistītajām pusēm ir skaidrs atbildību sadalījums. Tāpat starp vājāk ievērotiem principiem pašvaldība identificējusi Tiesiskuma principa nodrošināšanu, pašvaldības darbinieku prasmju un kapacitātes nodrošināšanu. Kā vairumam pārējo pašvaldību, arī Preiļu novadā iedzīvotājiem ir šaubas par to, ka pašvaldības pieņemtie lēmumi un lēmumu pieņemšanā vietējo iedzīvotāju kopējās intereses tiek dažkārt upurētas dažu personu labumam (Tiesiskuma un Ētiskas rīcības principi). Nemot vērā to, ka pašvaldības vidējais vērtējums par visiem 12 principiem sasniedza 2.79 punktus, pašvaldība nekvalificējās Eiropas pārvaldības izcilības zīmei. Neskatoties uz to, pašvaldība atzina, ka vērtēšanas process pats par sevi ļoti noderēja, lai pilnveidotu pašvaldības pārvaldību. Preiļu pašvaldības pašizvērtējuma rezultātu kopsavilkums attēlots 43. un 44. attēlā.

Turpinājumā apkopotie dati šādā griezumā:

1. katras pašvaldības pašizvērtējuma rezultāti par visiem 12 labas pārvaldības principiem;
2. pašvaldībā veikto trīs aptauju – iedzīvotāju, pašvaldības darbinieku un pašvaldības deputātu – rezultātus, izcelot visaugstāk un viszemāk novērtētos labas pārvaldības principus.

BAUSKAS NOVADA PAŠVALDĪBA

33.attēls: Bauskas novada pašvaldības iekšējais novērtējums par 12 labas pārvaldības principu ievērošanu savā pašvaldībā (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopotie dati. Paskaidrojums: vērtējumus katra no labas pārvaldības principiem ievērošanai piešķira pašvaldības pārstāvji. Metodoloģija paredz, ka pašvaldība vērtē iepriekš noteiktu detalizētu indikatoru kopumu katrā no principiem, principa vērtējumu veido šo indikatoru vidējā vērtība.

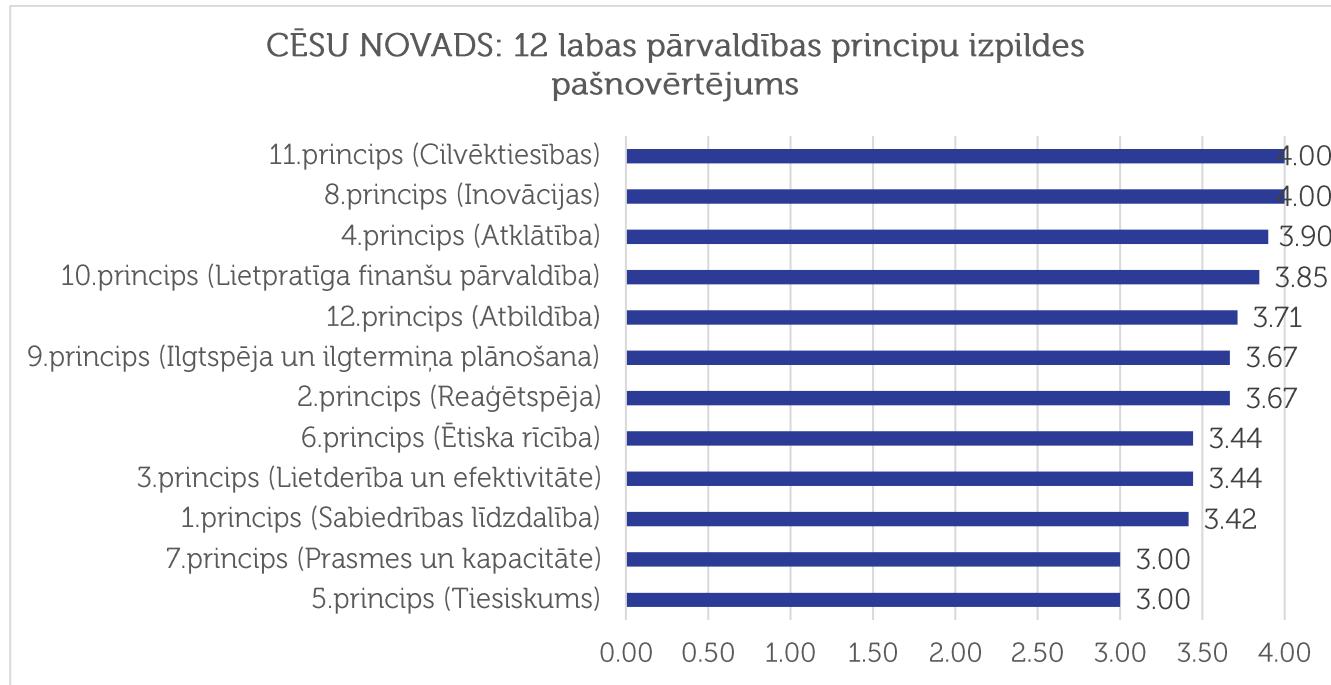
34. attēls: Augstāk un zemāk vērtētie principi pašvaldības iedzīvotāju, darbinieku un deputātu vērtējumā Bauskas novadā

	Augstāk vērtētais princips	Zemāk vērtētais princips
Bauskas novada iedzīvotāji	Cilvēktiesības (11.princips): 49% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Reaģētspēja (2.princips): 22% aptaujāto piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Bauskas novada pašvaldības darbinieki	Lietderība un efektivitāte (3.princips): 84% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Atbildība (12. princips): 46% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Bauskas novada pašvaldības deputāti	Tiesiskums (5.princips): 100% no aptaujātajiem deputātiem piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Ilgtspēja un ilgtermiņa plānošana (9.princips): 45.5% aptaujāto deputātu piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.

Avots: Providus apkopotie dati no aptaujām ar šīm respondentu grupām. Bauskas novadā Iedzīvotāju aptauju aizpildīja 384 iedzīvotājs, Pašvaldības darbinieku aptauju aizpildīja 86 darbinieki; Deputātu aptauju aizpildīja 11 deputāti.

CĒSU NOVADA PAŠVALDĪBA

35.attēls: Cēsu novada pašvaldības iekšējais novērtējums par 12 labas pārvaldības principu ievērošanu savā pašvaldībā (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopotie dati. Paskaidrojums: vērtējumus katra no labas pārvaldības principiem ievērošanai piešķira pašvaldības pārstāvji. Metodoloģija paredz, ka pašvaldība vērtē iepriekš noteiktu detalizētu indikatoru kopumu katrā no principiem, principa vērtējumu veido šo indikatoru vidējā vērtība.

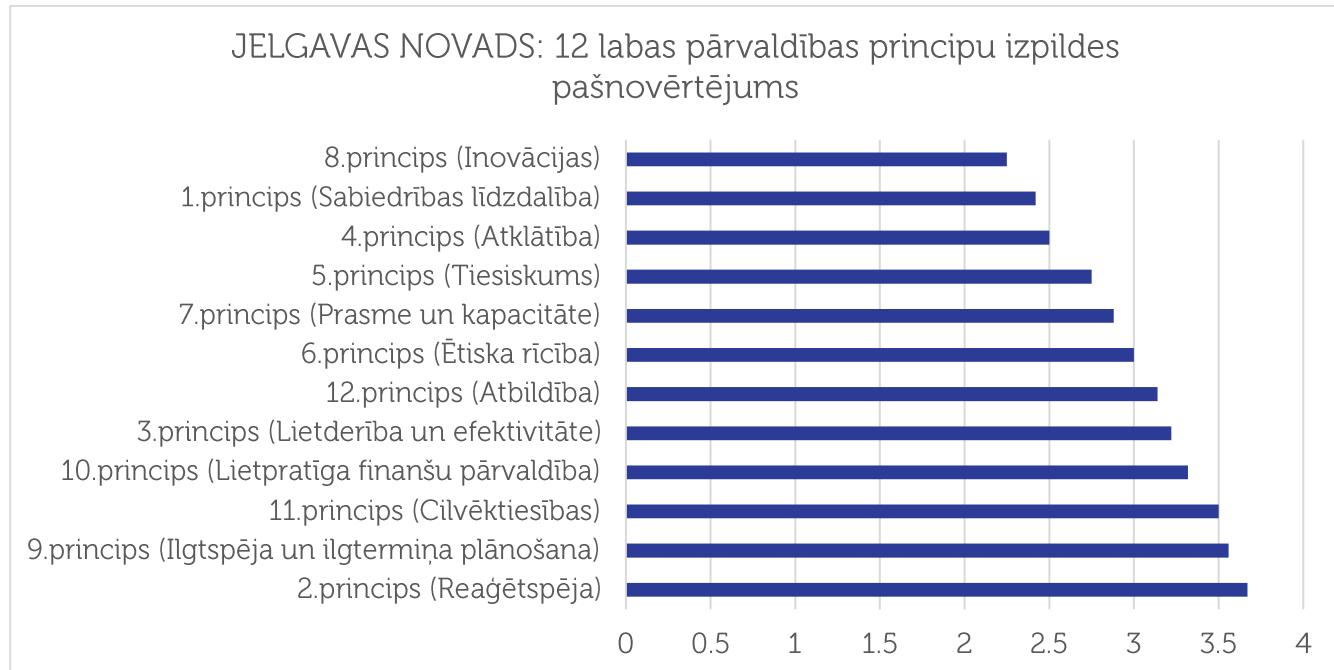
36.attēls: Augstāk un zemāk vērtētie principi pašvaldības iedzīvotāju, darbinieku un deputātu vērtējumā Cēsu novadā

	Augstāk vērtētais princips	Zemāk vērtētais princips
Cēsu novada iedzīvotāji	Cilvēktiesības (11.princips) 68% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Ētiska rīcība (6.princips) 28% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Cēsu novada pašvaldības darbinieki	Inovācijas (8.princips) 82.4% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Atbildība (12.princips) 42.4% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Cēsu novada pašvaldības deputāti	Sabiedrības līdzdalība (1.princips); Lietderība un efektivitāte (3.princips); Prasmes un kapacitāte (7.princips); Cilvēktiesības (11.princips). Visi aptaujātie deputāti piekrīt, ka šie principi ļoti labi tiek ievēroti pašvaldībā.	Atbildība (12.princips) 50% aptaujāto deputātu piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.

Avots: Providus apkopotie dati no aptaujām ar šīm respondentu grupām. Cēsu novadā iedzīvotāju aptauju aizpildīja 189 iedzīvotāji, pašvaldības darbinieku aptauju aizpildīja 125 darbinieki, bet pašvaldības deputātu aptauju aizpildīja 8 deputāti.

JELGAVAS NOVADA PAŠVALDĪBA

37.attēls: Jelgavas novada pašvaldības iekšējais novērtējums par 12 labas pārvaldības principu ievērošanu savā pašvaldībā (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopotie dati. Paskaidrojums: vērtējumus katra no labas pārvaldības principiem ievērošanai piešķira pašvaldības pārstāvji. Metodoloģija paredz, ka pašvaldība vērtē iepriekš noteiktu detalizētu indikatoru kopumu katrā no principiem, principa vērtējumu veido šo indikatoru vidējā vērtība.

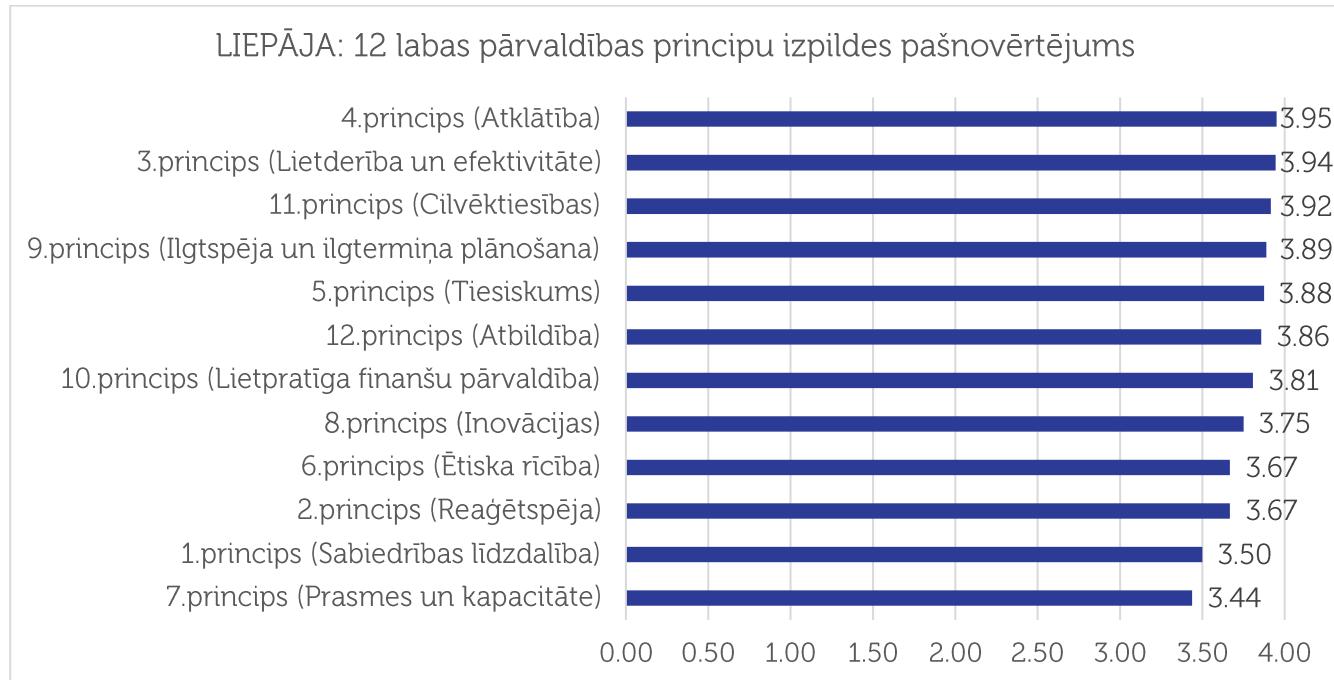
38.attēls: Augstāk un zemāk vērtētie principi pašvaldības iedzīvotāju, darbinieku un deputātu vērtējumā Jelgavas novadā

	Augstāk vērtētais princips	Zemāk vērtētais princips
Jelgavas novada iedzīvotāji	Cilvēktiesības (11.princips) 61.3% aptaujāto piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Tiesiskums (5.princips) 30% aptaujāto piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Jelgavas novada pašvaldības darbinieki	Cilvēktiesības (11.princips) 85% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Ilgtermiņa plānošana un ilgtspēja (9.princips) 50.3% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Jelgavas novada pašvaldības deputāti	Sabiedrības līdzdalība (1.princips) Lietderība un efektivitāte (3.princips) Par abiem principiem visi aptaujātie deputāti piekrīt, ka pašvaldība tos ievēro.	Atbildība (12.princips), Ilgtermiņa plānošana un ilgtspēja (9.princips), Lietpratīga finanšu pārvaldība (10.princips) 55.6% piekrīt, ka pašvaldība ievēro šos principus.

Avots: Providus apkopotie dati no aptaujām ar šīm respondentu grupām. Jelgavas novadā iedzīvotāju aptauju aizpildīja 194 iedzīvotāji, pašvaldības darbinieku aptauju aizpildīja 167 darbinieki, bet pašvaldības deputātu aptauju – 9 deputāti.

LIEPĀJAS PAŠVALDĪBA

39.attēls: Liepājas pašvaldības iekšējais novērtējums par 12 labas pārvaldības principu ievērošanu savā pašvaldībā (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopotie dati. Paskaidrojums: vērtējumus katra no labas pārvaldības principiem ievērošanai piešķira pašvaldības pārstāvji. Metodoloģija paredz, ka pašvaldība vērtē iepriekš noteiktu detalizētu indikatoru kopumu katrā no principiem, principa vērtējumu veido šo indikatoru vidējā vērtība.

40.attēls: Augstāk un zemāk vērtētie principi pašvaldības iedzīvotāju, darbinieku un deputātu vērtējumā Liepājas pašvaldībā

	Augstāk vērtētais princips	Zemāk vērtētais princips
Liepājas pašvaldības iedzīvotāji	Cilvēktiesības (11.princips) 61.6% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Ētiska rīcība (6.princips) 28% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Liepājas pašvaldības darbinieki	Cilvēktiesības (11.princips) 87.1% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Tiesiskums (5.princips) 56.8% piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Liepājas pašvaldības deputāti	Lietderība un efektivitāte (3.princips); Atbildība (12.princips); Inovācijas (8.princips) 100% aptaujāto deputātu piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Ētiska rīcība (6.princips); Ilgtermiņa plānošana un ilgspēja (9.princips) 66.7% aptaujāto politiku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.

Avots: Providus apkopotie datī no aptaujām ar šīm respondentu grupām. Liepājas pašvaldībā iedzīvotāju aptauju aizpildīja 379 iedzīvotājs, pašvaldības darbinieku aptauju – 251 darbinieks, bet pašvaldības deputātu aptauju – 9 deputāti.

VALMIERAS NOVADA PAŠVALDĪBA

41.attēls: Valmieras novada pašvaldības iekšējais novērtējums par 12 labas pārvaldības principu ievērošanu savā pašvaldībā (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopotie dati. Paskaidrojums: vērtējumus katra no labas pārvaldības principiem ievērošanai piešķira pašvaldības pārstāvji. Metodoloģija paredz, ka pašvaldība vērtē iepriekš noteiktu detalizētu indikatoru kopumu katrā no principiem, principa vērtējumu veido šo indikatoru vidējā vērtība.

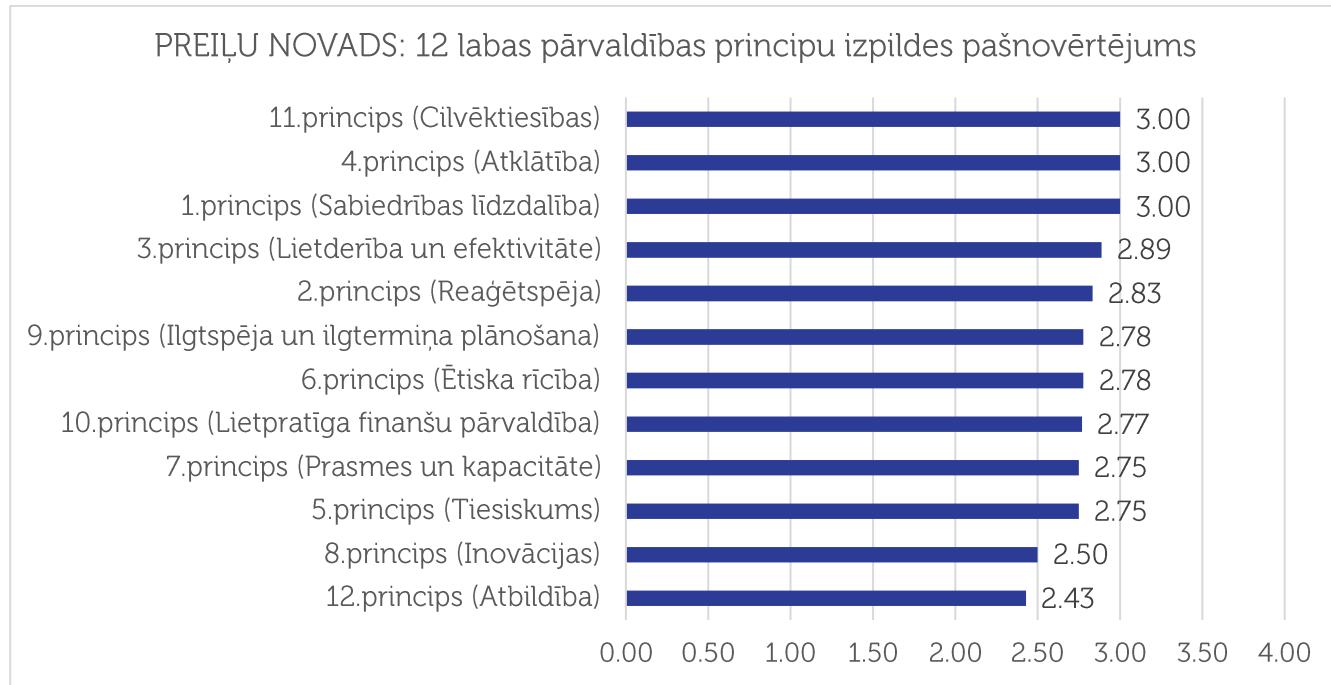
42. attēls: Augstāk un zemāk vērtētie principi pašvaldības iedzīvotāju, darbinieku un deputātu vērtējumā Valmieras novadā

	Augstāk vērtētais princips	Zemāk vērtētais princips
Valmieras novada pašvaldības iedzīvotāji	Cilvēktiesības (11.princips) 68.7% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Ētiska rīcības (6.princips) 35.2% piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Valmieras novada pašvaldības darbinieki	Cilvēktiesības (11.princips); Lietderība un efektivitāte (3.princips) 89.7% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Atbildība (12.princips) 57.4% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Valmieras novada pašvaldības deputāti	Cilvēktiesības (11.princips); Lietderība un efektivitāte (3.princips) 100% aptaujāto deputātu piekrīt, ka pašvaldība ievēro šos principus.	Ilgtermiņa plānošana un ilgtspēja (9.princips); Atbildība (12.princips) 75% aptaujāto deputātu piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.

Avots: Providus apkopotie dati no aptaujām ar šīm respondentu grupām. Valmieras novadā iedzīvotāju aptauju aizpildīja 209 iedzīvotājs, pašvaldības darbinieku aptauju – 195 darbinieks, bet pašvaldības deputātu aptauju – 16 deputāti.

PREIĻU NOVADA PAŠVALDĪBA

43.attēls: Preiļu novada pašvaldības iekšējais novērtējums par 12 labas pārvaldības principu ievērošanu savā pašvaldībā (skalā no 0 punktiem (nav ievērots/izpildīts) līdz 4 punktiem – ļoti labi tiek izpildīts/ievērots)

Avots: Providus apkopotie dati. Paskaidrojums: vērtējumus katra no labas pārvaldības principiem ievērošanai piešķira pašvaldības pārstāvji. Metodoloģija paredz, ka pašvaldība vērtē iepriekš noteiktu detalizētu indikatoru kopumu katrā no principiem, principa vērtējumu veido šo indikatoru vidējā vērtība.

44.attēls: Augstāk un zemāk vērtētie principi pašvaldības iedzīvotāju, darbinieku un deputātu vērtējumā Preiļu novadā

	Augstāk vērtētais princips	Zemāk vērtētais princips
Preiļu novada pašvaldības iedzīvotāji	Atklātība (4.princips) 63.3% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Ētiska rīcības (6.princips), Tiesiskums (5.princips) 33% aptaujāto iedzīvotāju piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Preiļu novada pašvaldības darbinieki	Cilvēktiesības (11.princips) 86.5% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Prasmes un kapacitāte (7.princips) 55% aptaujāto darbinieku piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.
Preiļu novada pašvaldības deputāti	Lietderība un efektivitāte (7.princips) 100% aptaujāto deputātu piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.	Ilgtermiņa plānošana un ilgtspēja (9.princips) 50% aptaujāto piekrīt, ka pašvaldība ievēro šo principu.

Avots: Providus apkopotie dati no aptaujām ar šīm respondentu grupām. Preiļu novadā iedzīvotāju aptauju aizpildīja 197 iedzīvotājs, pašvaldības darbinieku aptauju – 111 darbinieks, bet pašvaldības deputātu aptauju – 10 deputāti.

PIELIKUMI

Nr.1: PAŠVALDĪBU IEDZĪVOTĀJU APTAUJAS JAUTĀJUMI PAR 12 LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPIEM

Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekītat šiem apgalvojumiem par savu pašvaldību, kurā dzīvojat:

APGALVOJUMS

[Atbildes: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekīrtu; Pilnībā nepiekīrtu; Grūti pateikt, nav atbildes]

APGALVOJUMI:

1. "Esmu apmierināts ar pašvaldības nodrošinātajām iespējām iesaistīties pašvaldības darbā (izteikt viedokli, piedalīties sēdēs, iesniegt priekšlikumus.)"
[1.Princips: sabiedrības līdzdalība]
2. "Pašvaldība profesionāli izskata un nēm vērā iedzīvotāju sūdzības par pašvaldības darbību, sniegtajiem pakalpojumiem."
[2.Princips: Reaģētspēja]
3. "Esmu apmierināts/-a ar pašvaldības piedāvātajiem pakalpojumiem."
[3.Princips: Lietderība un efektivitāte]
4. "Pašvaldība labi informē iedzīvotājus par aktuāliem jautājumiem."
[4.Princips: Atklātība un caurredzamība]
5. "Pašvaldība savos lēmumos vadās pēc visu iedzīvotāju kopējām interesēm nevis atsevišķu cilvēku personīgajām interesēm."
[5.Princips: Tiesiskums]
6. "Pašvaldībā pret visiem iedzīvotājiem izturas vienlīdzīgi, neatkarīgi no tā, vai iedzīvotājiem ir vai nav pazīšanās ar kādu pašvaldības darbinieku vai deputātu."
[6.Princips: Ētiska rīcība]
7. "Lielākā daļa pašvaldības deputātu un darbinieku šajā pašvaldībā ir kompetenti un labi pilda savus pienākumus."
[7.Princips: Kompetence un Prasmes]
8. "Pašvaldība ieklausās iedzīvotāju ieteikumos un uzlabo pakalpojumu kvalitāti."
[8.Princips: Inovācijas un atvērtība jauninājumiem]
9. "Pašvaldības deputāti un darbinieki, meklējot risinājumus dažādiem jautājumiem, ieklausās iedzīvotāju viedoklī."
[9.Princips: Ilgtspēja un ilgtermiņa plānošana]
10. "Pašvaldība labi atskaitās iedzīvotājiem par pašvaldības budžeta izlietojumu."
[10.Princips: Lietpratīga finanšu pārvaldība]
11. "Pašvaldībā tiek ievērotas cilvēktiesības un kultūras daudzveidība un tās tiek aizsargātas." [11.Princips: Cilvēktiesības, kultūras daudzveidība un sociālā iekļaušana]
12. "Pašvaldība labi un saprotami izskaidro iedzīvotājiem savus lēmumus."
[12.Princips: Atbildība]

Nr.2: PAŠVALDĪBAS DARBINIEKU APTAUJAS JAUTĀJUMI PAR 12 LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPIEM

Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs kā pašvaldības darbinieks/-ce varat attiecināt (piekrītat) šādu apgalvojumu uz pašvaldību: **APGALVOJUMS**.

[Atbildes: Pilnībā piekrītu; Drizāk piekrītu; Drizāk nepiekritu; Pilnībā nepiekritu; Grūti pateikt, nav atbildes]

APGALVOJUMI:

1. "Pašvaldība ir nodrošinājusi plašas iespējas iedzīvotājiem iesaistīties pašvaldības darbā (izteikt viedokli, iesniegt priekšlikumus, piedalīties sēdēs, utt.)"?
[1.Princips: Sabiedrības līdzdalība]
2. "Pašvaldība ieklausās iedzīvotāju viedoklī (piemēram, uzlabo pakalpojumu kvalitāti), respektē iedzīvotāju vajadzības"?
[2.Princips: Reaģētspēja]
3. "Pašvaldības pienemtie lēmumi ir vērsti uz iepriekš noteiktu mērķu sasniegšanu (piemēram, pašvaldība darba plānošanu balsta uz attīstības mērķu sasniegšanu, tai skaitā budžeta plānošanu)"?
[3.Princips: Lietderība un efektivitāte]
4. "Pašvaldība kopumā labi informē sabiedrību par svarīgākajiem jautājumiem, kas ir vietējās politikas dienaskārtībā"?
[4.Princips: Atklātība un caurredzamība]
5. "Pašvaldība darbojas sabiedrības interesēs un pieņem tiesiskus un pamatotus lēmumus"?
[5. Princips: Tiesiskums]
6. "Pašvaldībā pret visiem iedzīvotājiem izturas vienlīdzīgi, neatkarīgi no tā, vai viņiem ir/nav saikne (pazišanās) ar pašvaldības darbiniekiem vai deputātiem"?
[6. Princips: Ētiska rīcība]
7. "Pašvaldība regulāri veic darbinieku novērtēšanu un veicina darbinieku profesionālo izaugsmi"?
[7.Princips: Prasmes un kapacitāte]
8. "Pašvaldība ir atvērta inovatīviem risinājumiem, pastāv vēlme uzzināt labās prakses piemērus, izmēģināt jaunu pieeju dažādu problēmu risināšanā, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti"?
[8.Princips: Inovācijas]
9. "Pašvaldībā tiek pieņemti lēmumi, izvērtējot to ilgtermiņa ietekmi uz nākamajām paaudzēm"?
[9.Princips: Ilgtermiņa plānošana un ilgtspēja]
10. "Pašvaldība ar saviem finanšu resursiem rīkojas maksimāli efektīvi, tostarp attiecībā uz saistību uzņemšanos, resursu, ieņēmumu aprēķināšanu un izlietošanu"?
[10. Princips: Lietpratīga finanšu pārvaldība]
11. "Pašvaldībā tiek ievērotas cilvēktiesības un kultūras daudzveidība un tās tiek aizsargātas"?
[11. Princips: Cilvēktiesības]
12. "Pašvaldībā ir skaidri noteikts pienākumu un atbildību sadalījums, ir zināms, kas par ko atbild"?
[12.Princips: Atbildība]

Nr.3: PAŠVALDĪBAS DEPUTĀTU APTAUJAS JAUTĀJUMI PAR 12 LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPIEM

Lūdzu novērtējiet, cik lielā mērā Jūs kā domes deputāts/-e varat attiecināt šādu apgalvojumu uz sevi, savu kā pašvaldības deputāta/-es darbu: **APGALVOJUMS**

[Atbildes: *Pilnībā piekrītu; Drizāk piekrītu; Drizāk nepiekritu; Pilnībā nepiekritu; Grūti pateikt, nav atbildes*]

APGALVOJUMI:

1. "Regulāri (vismaz reizi divās nedēļās) sazinos ar pašvaldības iedzīvotājiem"?
[1.Princips: Sabiedrības līdzdalība]
2. "Kopumā nesmot, esmu diezgan apmierināts/a ar pakalpojumiem, ko pašvaldība piedāvā saviem iedzīvotājiem"?
[2.Princips: Reaģētspēja]
3. "Es uzskatu, ka, pildot deputāta pienākumus, es daru pašvaldības iedzīvotājiem noderīgu darbu"?
[3.Princips: Lietderība un efektivitāte]
4. "Pašvaldība kopumā labi informē sabiedrību par svarīgākajiem jautājumiem, kas ir vietējās politikas dienaskārtībā"?
[4.Princips: Atklātība un caurredzamība]
5. "Pašvaldība darbojas sabiedrības interesēs un pieņem tiesiskus un pamatotus lēmumus"?
[5. Princips: Tiesiskums]
6. "Pašvaldībā pret visiem iedzīvotājiem izturas vienlīdzīgi, neatkarīgi no tā, vai viņiem ir/nav saikne (pazīšanās) ar pašvaldības darbiniekiem vai deputātiem"?
[6. Princips: Ētiska rīcība]
7. "Pašvaldības darbinieki kompetenti un ieklausās pašvaldības deputātu viedokļos"?
[7.Princips: Prasmes un kapacitāte]
8. "Pašvaldībā ir izstrādāti procesi iedzīvotāju sūdzību un ierosinājumu izskatīšanai un kuri tiek izmantoti, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti"?
[8.Princips: Inovācijas]
9. "Pašvaldībā lēmumu pieņēmēji labāku risinājumu meklēšanai iesaista vietējos iedzīvotājus"?
[9.Princips: Ilgtermiņa plānošana un ilgtspēja]
10. "Pašvaldība labi informē iedzīvotājus par pašvaldības budžeta izlietojumu"?
[10. Princips: Lietpratīga finanšu pārvaldība]
11. "Pašvaldībā tiek ievērotas cilvēktiesības un kultūras daudzveidība un tās tiek aizsargātas"?
[11. Princips: Cilvēktiesības]
12. "Pašvaldībā deputātiem izdodas labi izskaidrot pieņemtos lēmumus pašvaldības iedzīvotājiem"?
[12.Princips: Atbildība]